

Laiškai **LIETUVIAMS**

1956 GEGUŽĖS (MAY) VOL. VII, No. 5

T U R I N Y S

MOTINOS MEILĖ IR KANČIA – B. Mctrkctitis, S. J.	129
MALDA, ATGAILA IR LIETUVOS LAISVĖ – B. Zumeris	132
ŽMOGAUS VIENATVĖ (II) – A. Grauslys	135
AR NENUSIBOSTA DIRBTI? – A. Kezys, S. J.	142
DĖL "MEILĖS UGDYMO ŠEIMOJE" – J. Papartis	146
MAGIŠKASIS ĮVERTINIMO ŽODIS – Fulton Oursler	148
NENORIU AR NEGALIU? – Kristina K.	151
TEISINGUMAS IR SAŽININGUMAS; SKAUTŲ KLAUSIMU – Redakcija	155
RELIGIJA IR PROGRESAS – Dr. J. Prunskis	157
IŠ FILMŲ PASAULIO – B. Markaitis, S. J.	159

Laiškai Lietuviams" leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiūčio dvimėnesinį. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

Redaktorius – Juozas Vaišnys, S. J.

Redakcijos nariai: Bruno Markaitis, S. J.

ir Anicetas Tamošaitis, S. J.

Administratorius – Petras Kleinotas, S. J.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.

Telefonas: HEmlock 4-1677.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Tel. HEmlock 4-1677. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

1956 M. GEGUŽĖS (MAY) MĖN.

VOL. VII, NO. 5

MOTINOS MEILĖ IR KANČIA

Labai retai pasitaiko, kad motinai tenka dalyvauti savo sūnaus egzekucijoje, kai prieš jos akis užgęsta vaiko akys, kai prieš jos akis numiršta iščiaus vaisius. Tai ne kasdiene tragedija, savo dydžiu, svoriu ir aštrumu pralenkianti kiekvieną kitą žmogaus kančią. Tai ne kasdienė tragedija, tiksliau sakant, jos viršūnė – paskutinis tragedijos veiksmas, prieš kuri įvyko ilga kitų veiksmų eilė. Ne visi veiksmai buvo tragiški. Ne vienas jų nukeliavo į praeitį, palydėtas šviesaus džiaugsmo ir nuoširdaus juoko. Ne vienas jų buvo laime paženklintas, giedrios ramybės pabučiuotas.

Bet pats pirmasis veiksmas slėpė didelę kančią ir prasidėjo po tragedijos ženklu. Kiekviena motina, pajutusi pirmąją gyvybės ženklą po savo širdimi, užgirsta likiminį klausimą: kas bus iš šio kūdikio? Svajonės pradeda maišytis su troškimais, viltys – su sapnais, tikrovė – su vaizduote. Bet virš nekantrumu plakančios širdies tebekabo įkyrus klausimas: kas bus iš šio kūdikio? Ar jis bus ašarų sūnus? Ar ji bus rūpesčių dukra? Kuriuo keliu sūnus pasuks, kai visi gyvenimo vieškeliai į kryžkeles subėgs? Kam dukros ranka teks, o kam – širdis?

Į šį likiminį klausimą motina atsako dviem tikrovėm, kurios nuolat gyvos jos širdyje: meile ir kančia.

Meilė savo vaikui. Nuo pirmos kūdikio gyvenimo minutės motina pasitinka jį su meile ir prisiekia jam meilę. Ir tai tokia nuostabi meilė, kad joje beveik nėra žmogui įprastos savimybės ir ištiesai egocentrinio intereso. Ši meilė yra didesnė už gyvenimą, nebijanti mirties, nes jos gylis ir aukštis viršija savimylą ir egocentrizmą. Tik motinoje randame meilę, kuri, tur būt, niekada nevirsta neapykanta, kuri myli apvilta, įžeista, paniekinta. Tik motinoje mus pasitinka meilė, kuri niekada neišblėsta, neatvėsta, kurios ugnis nesudega, nes ji iš savęs ir savimi dega. Tik motinoje mes sutinkame meilę, kuri vaikui nuolat gėrio trokšta, ir tas nuolatinis bei besąlyginis gėrio troškimas duoda jos meilei neišsemiamą energiją ir nežemišką kilnumą. Tokiu būdu, kiekviena motina gali mylėti ir iš tikrųjų myli meilės nevertą vaiką. Ir tik motina gali mylėti meilės nevertą vaiką, nes šitoje meilėje nėra savanaudiškų išskaičiavimų ir savimybės aistros. Todėl ši meilė – net apvilta, net mirtinai įžeista ir paniekinta – nevirsta neapykanta, neužsidega kerštu. Tai, tur būt, vienintelė meilė žmonėse, kurios jėga ir įtaka nesumažėja, nors didelės metų ir tolių distancijos skiria motiną ir vaiką.

Į likiminį klausimą – kas bus iš šio kūdikio? – motina atsako ne tik meile. Ji atsako ir kančia. Iš pačių pradžių ši kančia yra niekad nesibaigęs darbas, beribis dėmesys ir nuolat budintis pasiaukojimas. Kūdikis yra savanaudiškiausias despotas ne vien dėl savo nuolatinių ir neatidėliotinių reikalavimų, bet kad jis iš visų gyvūnų daugiausia ir ilgiausiai reikalingas motinos pagalbos ir globos. Motinos darbas tampa kančia, kad jis niekad nesibaigia, nepripažįsta skirtumo tarp dienos ir nakties ir paprastai negalimas atidėti, nenukeliamas į kitą dieną.

Kai kūdikis žengia pro vaikystės vartus į proto pabudimą, jame pradeda rodytis ne tik individualūs asmens bruožai bei ypatybės, bet ir paveldėjimo elementai, paeina iš tėvų ir protėvių. Motina mato teigiamus ir neigiamus vaiko temperamento bruožus ir jų įtaką charakterio formavimesi. Kas ims viršų? Koks bus ypatingųjų bruožų gylys? Koks teigiamųjų elementų pastovumas ir patvarumas? Ar vaikas pasiduos auklėjamajai įtakai? Ar jo gerus norus lydės tvirta valia? Ar jis bus savarankiškas? O gal draugai ir draugės už jį nuspręs, ir jis seks juos, kaip avis piemenį.

Kai vaikas pradeda bręsti, kančios horizonte sužiba naujos rūpesčių žvaigždės. Pirmą kartą motinos ir vaiko santykius pradeda skirti nesupratimo siena. Ji jaučia, kad vaiko atvirumas, kuris anksčiau buvo, sakytume, absoliutinis, dabar palaipsniui darosi sąlyginis ir dalinis. Motina mato, kad į sūnaus ar dukros gyvenimą skverbiasi svetimos įtakos, kurios stumia motiną iš interesų centro. Žinoma, tai yra natūralus ir logiškas reiškinys, bet jis reiškia kančią tai, kuri vaikui davė gyvenimą. Motinai rodėsi, kad vaikas yra jos totalinė nuosavybė. Dabar ji mato į jos vaiką kitų tiesiamas rankas, kurios jį savinasi, dalinasi, ir jai atrodo, kad tos svetimos rankos nėra vertos liesti jos šventos nuosavybės. Bet gyvenimas veržiasi savo laisvu keliu, kaip iš krantų išsiliejusi upė. Seniau motinos žodis būdavo galutinis atsakymas į visas, nors dar vaikiškas, problemas. Dabar ateina laikas, kai jos nuomonė ir giliausi įsitikinimai priimami su atlaidžiu šypsniu, o kartais net su ironija. Juk ji savo vaikui tik gero linki, visada gero linkėjo ir ji žino – instinktu, intuicija ir patyrimu – kuriuo keliu tiesa keliauja ir kurie šunkeliai veda į nevaisingas abejones ir neprasmingus nusivylimus. Bet jos nebeklausoma. Svetimos ir negeros įtakos traukia jos vaiką į pavojingą nežinią, o ji stovi bejėgė ir kruvina širdimi liudija nelaimės pradžią.

Tai yra kančia, kurios gylio, svorio ir aštrumo niekas neišmatuos ir nesuves į statistikas. Žinoma, motinos gyvenime buvo daug momentų, kai jos širdis iš laimės alpo, nes ji matė nuostabaus gėrio ir grožio vizijas, kurios diena iš dienos virto apčiuopiamomis tikrovėmis. Ji buvo dažna kilnių vaiko nuotaikų ir pasiryžimų liudininkė, ir daug kartų jos akivaizdoje iš meilės dangaus krito į žemę šviesios džiaugsmo žvaigždės. Bet iš šių giedrių momentų ją pažadindavo tas įkyrus klausimas: kas bus iš tavo sūnaus ar dukros? Kas bus iš jų, kai tavęs čia jau nebebus?

Motina eina gyvenimo keliu, nešina širdyje didelę meilę ir didelę kančią. Ir tai yra pasaulio vaikų negėstanti viltis, nes meilė ir kančia reiškia išganymą. Ne viena meilė. Ne viena kančia, bet meilė ir kančia. Mat, tai yra pilna ir tobula auka, kuri nugali mirtį ir gyvenimo prasmei suteikia

amžinumą. Tai yra auka, kuri Apvaizdos teisingumo svarstyklėse sveria daugiau negu vaikų silpnybė ir laikinas geros valios trūkumas. Tai motinos šventoji auka, kuri Dievo akyse meldžia išganymo malonės savo iščiaus vaisiui.

Motinos meilė ir kančia.

Bruno Markaitis, S. J.

*Ir praėjo viskas, ir prabėgo...
Praėjai ir tu, o motin mano,
i dausas išlėkusi iš lizdo.
Bet pirmiau dar išlėkė paukšteliai.
O lizdeli viesulas sudraskė...*

*Dabar visi jūs vėl drauge – lizdelį
susukę ten, kame jau nieks neirsta.
Girdi jau, motina, harmoniją stebuklingą,
kurios sugauti čia stengeis iškreiptą toną,
ir groži jau matai, už viską čia gražesni,
už Alpių ežerus, už veikalus artistų,
kurių čionai neteko tau regėti.
O aš – lizdelio paukštis paskutinis,
pats vienas čia palikęs taip ilgai,
skrendu pas jus, mamate, vis artyn, artyn...
Netrukus sunkūs plyš lėlutės – kūno vysčiai,
siela – drugys auksinis – nulėks pas jus i lizdą.
Tikiu: vėl kada nors paglostys mano veidą
rankelės tavo švelnios, kvapios, kaip tos rožės,
ir tavo liūdno akys man šypserės laimingai.
Prie rankų tų brangių pripuolus ilgioms lūpoms,
kaip Tomas Viešpaties žaizdas kai palytėjo,
sušuksiu laimėj skęsdama: Mamate mano!*

Šatrijos Ragana

MALDA, ATGAILA IR LIETUVOS LAISVĖ

Kiekvienas žmonijos gyvenimo laikotarpis turi savo būdingą bruožą, kuriuo sąmoningai ar nesąmoningai paženklinama vienos ar kelių generacijų gyvenimo tarpas. Kyla klausimas, kokių būdingų bruožų paženklintas šiandieninis gyvenimas? Kokiu būdingu bruožu perbraukta mūsų dabartis? Koks reiškinys iškilęs mūsų einamame kelyje? Pasakysime – daug jų yra, daug kuo pasižymi mūsų laikotarpis: triukšmas, sensacijos, tempas, civilizacijos blizgesys, nerimas, rytojaus netikrumas, materialinių turtų neribotas rinkimas ir t.t. Tačiau mums visa tai atrodo kasdieniška, įprasta, nieko čia nuostabaus ir nepaprasto. Gal taip ir yra, tačiau visi šitie reiškiniai nėra mūsų laiko pagrindinis bruožas. Jie atsirado tada, kai iškilo mūsų laikotarpį apsprendžias reiškinys. Bet kaip jis atrodo? Tai nėra kažkas nematoma. Jis yra kasdieniškas ir visiems matomas. Juo atžymėtas ištisų tautų ir nesuskaitomų individų gyvenimas. Jis matomas kino filmuose, staugiančiose reklamose, girdimas isteriškai šaukiančiose arklių ar bokso rungtynėse tūkstantinės minios aistroje; jis matomas pasaulinės politikos chaose; apie jį kalba bedvasiai, skelbimais, žmogžudystėmis, plėšimais ir sensacijomis perpildyti didmiesčių dienraščiai; jis matomas perpildytose kalėjimų celėse, tuščiose bažnyčiose, užiančiuose baruose ir restoranuose; apie jį kalba susirūpinusių žmonių minios gatvėse; apie jį šaukia girtų žmonių gerklės, viešieji namai, kabaretai, gangsterių lindynės; apie jį liudija be laiko pražilusios žmonių

galvos, raukšlėmis išvagoti veidai; apie jį kalba turtingųjų rūmai, vargšų rūšiai, miestų dangoraižiai, prekybos kontoros, milžiniškos industrijos įmonės ir pusiau automatais virtę žmonės. Apie šitą reiškinį mažiausiai kalbama, bet jis labiausiai matomas. Matomas visur ir visada, kur tik yra nepatenkintas, susikrimtęs žmogus, tarnautojas ar darbininkas, valstybės galva, ar jį betykojantis nudėti politinis priešas. Tai yra *maldos* ir *atgailos trūkumas*. Štai kur yra visų blogybių esminė priežastis.

Jeigu ateitų iš anuometinio graikų Areopago šv. Povilas ir atsistojęs viduryje šiandieninės minios pasakytų, kad reikia daryti atgailą, tai, tur būt, susilauktų to paties atsakymo, kokį jis gavo iš tuometinių Atėnų vyrų: "Pasiklausysime tavęs apie tai kitą kartą" (Apd. 17, 29-32). Gal būt, jie, tardami Apreiškimo žodžius, "esame turtingi, pralobę ir nieko mums netrūksta", nueitų savais keliais. O su šv. Povilu pasiliktų tik mažas būrelis, kuris dėtųsi širdin lemiamus žodžius: "Aš tau patariu pirkti iš manęs ugnyje ištirto aukso, kad pasidarytumei turtingas, būtumei apvilktas baltais rūbais, ir nesirodytų tavo plikumo gėda; taip pat patepk savo akis akių tepalu, kad regėtumei. Tai gi, būk uolus ir daryk atgailą" (Apr. 3, 18).

Žmogiškoji prigimtis, dažnai slopinama ir tramdoma, galingai linksta prie savosios būties šaltinio. Į Dievą žmogus veržiasi, ne kūno raginamas, ne iš šalies įkalbėtas, bet savo dieviška prigimtimi – savo valios ir proto vedamas. Kas tinka atskiram

indivui, tas pagrindiniuose dalykuose galioja ir atskiroms tautoms bei valstybėms. Ir jų keliai pažymėti tuo pačiu dėsnio, ir jų likimas yra to paties Lėmėjo rankose, ir jų gyvenimo bei gyvybės sultys plaukia iš to paties šaltinio. "Vienas Dievas tėra pats gyvenimas. Kiti daiktai vien tedalyvauja gyvenime, bet jie nėra gyvenimas" (Leonas XIII, Tametsi, 1 v. p. 211). Tiek valstybės, tiek tautos, tiek atskiri žmonės reikalingi Dievo malonės, reikalingi Jo palaimos, kad galėtų gyventi, kad galėtų valstybės ir tautos klestėti.

Šiandien mes daug aukojamės ir dirbame savo kraštui ir jo laisvei atgauti. Tai kilnios ir gražios pastangos. Tačiau kiek jos atliekamos Dievo akivaizdoje. Jo vardu ir Jo galia? Kiek dedame pastangų, kad Visagalis palaimintų šitas aukas, darbus ir viltis? Labai daug pasitikime savimi ir labai maža tuo, kuris visa gali. Mes įsitikinę, jog dabartinės tragedijos galas priklauso nuo galingos valstybės vyrų sprendimo, bet ne nuo Visagalio Dievo lėmimo. Ieškoti šiame reikale Dievo pagalbos – ne vienam atrodo keistas ir gal nerimtas pasiūlymas. Kodėl taip yra? Ogi užtai, kad žengiamo klaidingais keliais. Mes netikime, jog nelaimės tėra mūsų nusikaltimų tiesioginės išvados. Žmogus pametė tikrąjį kelią, prarado teisingą tikrovės nuovoką, ir to pasekmėje gyvenimas, darbas, pasiaukojimas ir politika tapo tik aklo graibstymasis tamsoje, stovėjimas šalia didžiųjų gyvenimo pagrindų, iš kurių kyla tikrieji politikos, gyvenimo ir laisvės idealai. Saitų nutraukimas su giliaja tikrovės paslaptimi, atsitolinimas nuo Dievo ir prisiglaudimas prie žemės, prie matomų daiktų tikrovės, be aukštesnės paspirties ir pagalbos, paverė mūsų buvi-

Motina, susirupinusi sūnaus likimu

mą chaosu, mūsų darbus padarė betiksliais, mūsų pastangas ir kovas be palaimos, be dieviškos ramybės bei pasitikėjimo. Kaip Judas Iskarijotas žudėsi už savo paties padarytus nusikaltimus, papildydamas kitą nusikaltimą, taip dabarties žmogus, atitrūkęs nuo Dievo, brenda į blogybes ir, stengdamasis blogiu jų nusikratyti, pildo naujas blogybes.

Kiekviena kančia šioje žemėje yra skirta už kokį nors nusikaltimą: arba savo arba kitų. Kiekvienos kančios šaknys glūdi gimtoje nuodėmėje – pirmame žmogaus nusikaltime. "Kiekvienas kentėjimas turi dvigubą tiks-

lą: arba tai yra Dievo balsas, kurs sako: "Žmogau, tavo keliai yra nege-ri — taisykis", arba kentėjimas yra Dievo pasveikinimas, sakąs: "Aš noriu tave padaryti tobulesnį negu esi" (I. Klug). Tačiau kas šiandien tokiu būdu priima kentėjimą? Kas priima tremtį, kaip Dievo skirtą atsiteisimo ir tobulėjimo vietą? Viskuo šiandien tikima, tik ne maldos galia; viskas reikalinga ir naudinga, išskyrus atgailą už kasdieninius nusikaltimus; visoje žemėje reikalinga taika, išskyrus žmogaus taiką su Dievu; viskam žmogus pasidarė paklusnus, išskyrus Dievo įsakymus; bet kieno valią žmogus šiandien yra pasiryžęs vykdyti, išskyrus Dievo. Mes tikime humanizmo dvasinį atsinaujinimą, tikime istorinio proceso vyksmą mūsų naudai, tačiau netikime, kad tikrasis atsinaujinimas teįmanomas Kristaus dvasioje, kad galutinis žmonijos ir mūsų tautos likimo sprendėjas yra Visagalis Dievas.

Mes, tremtiniai, būdami tartum sudaužyto laivo keleiviai, turėtume būti entuziastai, liepsnoją pavyzdžiai ir šviesos žibintai. Turėtume būti atgailaujantieji ant Babilono upės krantų izraelitai; turėtume būti kaip Saliamonas, statantieji gyvąją maldos ir atgailos šventovę. Tačiau ar esame tokie? Daugeliu atžvilgių pasidarėme smilkstančiais nuodėgūliais, smėlio pilstytojais ar net moderniojo Babelio statytojais.

Žmogus pats iš savęs yra labai silpnas, tačiau jis tampa beveik visagalis, kai meldžia Dievą, kurs yra Visagalis. "Visa, ko tik mano vardu prašysite, bus jums duota" (Jon. 16, 23). "Prašykite, ir bus jums duota; ieškokite, ir rasite; belskite, ir bus jums atidaryta" (Mat. 7, 7). Tačiau mes žinome, kad žydai, jau pakeliui į savo tėvynę, nusilipdė aukso veršį

ir jį garbino. Užtat 40 metų klajojo tyruose. O Saliamonui, pastačiusiam Jeruzalėj bažnyčią, Dievas tarė: "Aš išklausiu tavo maldą ir tą vietą pasirinksiu sau aukos vieta. Jei kada nors dangų uždarysiu ir lietus nebelis, jei siųsiu marą ir skėrius, kad sunaikintų kraštą, aš išgirsiu maldą ir atleisiu nuodėmes, o kraštui suteiksiu išganymą, jei tik tauta sugrįš prie manęs, maldaus, ieškos mano veido ir darys atgailą už savo piktus kelius" (2 Kron. 7, 12).

Kokią dekretą Dievas yra mums paskelbęs arba paskelbs už dabarties kelius? Tokį, kokią mes patys savo gyvenimu rašome. Dievas iš jo neatims nė vienos raidės, bet tiktai pasakys, kad esame verti didžiojo pažado: "Štai aš surinksiu jus iš visų kraštų, po kuriuos išsklaidęs buvau, grąžinsiu į tą pačią vietą ir leisiu jums ramiai gyventi. Ir bus jie mano tauta, o aš jų Dievas" (Jer. 32, 37). O gal nusipelnėme didžiojo pasmerkimo: "Tauta ir karalystė, kuri Tau netarnaus, pražus, ir tautos bus paverstos tyrais" (Iz. 60, 2).

Užtat gegužės tryliktosios akivaizdoje pasverkime savo darbus, padarykime kovą už tėvynę savęs tobulinimo ir karštos maldos kova. Tebūna visos mūsų pastangos ir darbai pradedami ir baigiami nuoširdžia padėkos bei palaimos prašančia maldą. Daug galios yra dabartiniame pasaulyje, bet kas gali būti galingiau už nuoširdžią atgailojančios širdies maldą? Atgailos ir nuoširdžios maldos valandėlėse mes galime laimėti nepaprastus dalykus. Tik išmokime tikros maldos. Išmokime nusikratyti vergo pančius, išmokime atsilyginti už nuodėmės padarytą skriaudą.

Mes esame nugalėję daug kliūčių. Nugalėkime paskutinę ir pačią sun-

kiausią — pakelkime vargo ir nerimo išvargintas širdis maldai ir atgailai, tačiau ne vienkartinei, ne tik vargo ar nelaimės iššauktai, bet nuolatinei ir pastoviai maldai, nuolatiniam ir pastoviam dvasiniam atsinaujinimui maldoje ir atgailoje. "Tegul jūsų rankos bus prie darbo, o širdis prie Dievo" (šv. Zita). "Ar valgo-

te, ar geriate, ar ką kita darote, visa darykite Dievo garbei" (I Kor. 10, 31). Jeigu pagal šiuos principus tvarkysime savo gyvenimą ir kovą už tautos laisvę, tai galėsime turėti tvirtą viltį, kad Visagalis prikels mūsų tautą laisvei ir nepriklausomam gyvenimui.

Bronius Zumeris

ŽMOGAUS VIENATVĖ

II

Vienatvės šaknys

Esame įpratę viską, kas skaudu, kildinti iš Dievo. Retai kada tai, kas gera, Dievui priskiriama. Susidaro įspūdis, kad kančia Dievui maloni, kad Jis ją visada siunčia žmonėms. Visai nenorime paneigti kančios vaidmens krikščionybėje ir dvasiniame gyvenime. Neužmirštame, kad Kristaus kančia mums nupelnė Dievo malonę. Žinome, kad laisvai prisiimta kančia labiausiai pasidarome panašūs Nukryžiuotajam ir atgailime už nuodėmes. Tačiau atrodo, kad kiekvienos kančios kildinimas iš Dievo valios temdo Dievo sąvoką. Ar nepagalvojame, kad yra labai didelis skirtumas tarp šių dviejų sąvokų: Dievas *siunčia* kančią ir Dievas *leidžia* kentėti? Pirmuoju atveju Dievas būtų kančios autorius; antruoju — kančios šaknų reikia ieškoti kitur. Nepaneigdami tiesos, kad Dievas gali tiesioginiai siųsti žmogui kančią ir kad kančios leidimas taip pat priklauso nuo Dievo valios, turime pasakyti, kad kančia — ypač vienatvės kančia — pirmą kartą Dievo plane nebuvo skirta žmogui. Jau pats Dievo vardu pareikštas nusiskundimas, kad

"vargas žmogui vienam", kurį randame Biblijoje, pakankamai įrodo, kad vienatvės kančios Dievas žmogui nenorėjo.

Biblijoje taip pat pasakyta, kad žmogus yra sutvertas panašus į Dievą. Tai yra į tą Dievą, kurs, nors yra vienas, bet ne vienišas, triasmenis. Taigi, žmogus nėra sukurtas vienatvei. Todėl galime galvoti, kad žmogus, kentėdamas vienatvę ir norėdamas iš jos išeiti, nors ir nesuprasdamas, ilgisi Dievo ir nori priartėti prie Jo valios. Jei, anot teologų, Dievas būtų vienišas, jeigu Jame nebūtų Trejybės, Jis būtų netobulas, taip ir žmogui — Dievo paveikslui vienišumas yra nenatūralus, nepritaikintas jo prigimčiai, prieštaraujantis Dievo valiai. Todėl vienatvė, kaip ir kiekvienas blogis, kyla ne iš Dievo, bet iš nuodėmės. Jei pasaulyje neviešpatautų nuodėmė, vienatvės kančios nebūtų. Pirmieji žmonės prieš nusidėjimą vienatvės nejautė.

Rašytojas C. F. Ramuz savo romane "Adomas ir Ieva" kiekvieno žmogaus vienatvę išveda iš pirmosios nuodėmės prakeikimo, kuris slegia žmogaus prigimtį. Jis sako, kad vienatvė slegia visus be išimties. "Esa-

me atskirti ir suklijuoti. Įstatymų, pa-
pročių išoriniai sujungti, bet viduje
nevieningi. Esame broliai, bet sveti-
mi vienas kitam. Tėvai ir dukterys,
motinos ir sūnūs, vyrai ir žmonos,
bet vienas kitam svetimi." Autoriaus
nuomone, šitą vienvietę pajuntamą
vienį kitiems svetimumą atnešė nuo-
dėmė. "Jis užmerkia akis; jis yra vie-
nas savo virtuvėje, vienas gyveni-
me; jis pats sau sako: tai jų kaltė...
Jis skaičiuoja. Juodu dabar yra vie-
nas ir viena, jis ir ji. Vienas ir viena,
tai yra du. Bet tai prakeikimas, nes
vienas ir vienas dabar yra du, o
prieš tai juodu buvo viena..." Auto-
rius prieina išvados, kad vienvietė
yra nepakeliamai sunki ir iš jos iš-
eiti nėra vilties. "Jis tik mato, kad jis
yra vienas. Jis mato, kad gyvenime
negalima būti vienam. O tačiau jei-
gu ji dabar ir būtų čia, tai vis tiek jis
būtų vienišas, taip kaip ir ji, nes esy-
bė yra atskirta nuo esybės prakeiki-
mu." Taip svarsto romane atvaizduo-
tas asmuo, kurį pametė žmona.

Darydamas pirmąją nuodėmę,
žmogus savo gyvenimo centrą iš Die-
vo perkėlė į save. Kiekviena nauja
asmeninė nuodėmė — tai vis pakar-
tojamas žmogaus nusistatymas prieš
Dievą ir Jo valią. Tai savęs ir savo
interesų pabrėžimas, nekreipiant dė-
mesio į kitus žmones. Štai dėl ko
egoizmas, toji vienvietės šaknis, mus
vienus nuo kitų atitveria, atitolina ir
svetimais paverčia. Atsivėrus egoiz-
mo prarajai, pirmųjų dviejų žmonių
taikinga, vienas kito meile paremta
harmonija pavirto tik dviejų, savimi
besirūpinančių žmonių bendruome-
ne. Ir taip atsirado dvi vienvietės vie-
na šalia kitos — busimosios moterys-
tės pagrindinis tipas.

Kiekvienas žmogus, išitraukęs į
egoizmo kiautą, gyvena savo atskirą,
vienišą, savais interesais pagrįstą

gyvenimą. Tie interesai — tai pinigų,
malonumų ir garbės ieškojimas. Taip
ir susidarė R. Rollando minimi žmo-
nių tipai, kurie kitus apsprendžia ir
įvertina tik pagal tą malonumo laips-
nį, kurio iš jų gali tikėtis. Egoistiniai
nusiteikusiai žmogui kitas žmogus
yra tik įrankis, kuriuo jis sau malo-
numo ieško. Tai tik priemonė pratur-
tėti, nors ir jo skriaudos kaina. Tai
tik laiptas pasilypėti į garbę. Kiek-
vienas, nors ir nukrikščionėjęs žmo-
gus jaučia, kad tokie tikslai nėra
garbingi ir kilnūs, todėl tie žmonės
savo tikslus dažnai pridengia melu
ir veidmainyste. Ir taip žmonės savo
egoizmu ir jį lydinčiu melu vieną nuo
kitų atsitveria, savo tikrųjų jausmų
neparodo, nieko į savo tikrąją vidų
neįsileidžia ir taip skęsta vienvietėje.
Jie susitinka, bendrauja, drauge gy-
vena, bet melo miglų apsupti, vieną
kitų nepažįsta ir visi visiems yra sve-
timi. Dėl vienvietės jie kenčia, tačiau
savo elgesiu ją ugdo. Štai tasai už-
burtas tragiškasis ratas, iš kurio ne-
daug kas pastoviai išsiveržia.

Žinoma, čia kalbame apie Dievo
malonės beveik nepaliestus ir ja ne-
gyvenančius žmones. Dievo malonė,
tramdydama egoizmą ir jo pasek-
mes, vienvietę švelnina. Be abejo, jei
du gyvenimo ryšiu suartinti žmonės
gyvena Dievo malone, tada jie vie-
nas prie kito priartėja dvasine pras-
me ir jūdvių vienvietė yra mažiau
baisi. Stipriai besimylintieji, atrodo,
bent laikinai išeina iš dvasinės vie-
navietės kalėjimo. Juk stipri meilė —
tai bandymas savo gyvenimo centrą
iš "aš" į "tu" perkelti. Tai bandymas
nusikratyti egoizmo ir egoistinio me-
lo ir atidengti savo tikrąsias sielos
gelmes. Besimylintieji tikrai įžengia
į tą kelią, kurs iš vienvietės gali iš-
vesti. Susidaro net labai stipri iliuzi-
ja, kad iš vienvietės jau išeita. Bet,

Motinos rūpestis:
kažin kas iš šio mažyčio
užaugės?

kaip matysime vėliau, toji iliuzija griūva dėl meilės nepastovumo. Egoizmas atbunda, ir vėl kiekvienas krinta į savo vienatvę.

Iš egoizmo ir jį lydinčios vienatvės tik šventieji tikrai išeina. Jie savo gyvenimo centrą iš "aš" į Dievą nukelia ir Dievui gyvena. Jie savo gyvenimą su visais jo užkulisiais ir bangavimais pastato Dievo ir sąžinės šviesoje. Tokiu būdu jie nusikrato egoizmo ir melo. Jie nėra vieniši, nes jų nepatenkinantis "aš" yra praturtinamas dievišku "Tu", kuriuo jie gyvena. Bet ir jie kartais yra Dievo bandomi, jie pajunta vienatvę, jiems atrodo, kad Dievas nuo jų nutolo ir paliko tik savo jėgoms. Tada jie pamato kankinantį savo skurdą ir savęs neužtenkamumą.

Žmogaus vienatvės šaknys glūdi ir toje sąmonėje, kad jis yra nepakartojamas ir skirtingas nuo visų kitų asmenų, kad tik jis vienas yra atsakingas Dievui už savo veiksmus. Todėl apie kiekvieną žmogų būtų galima pasakyti, kad "kiekvienas yra iš kito pasaulio, ir tarp jų nėra tilto" (J. Wassermann). Juo kuris asmuo yra didesnė asmenybė, juo labiau jis išsiskiria iš kitų, tuo jis yra vienišesnis. Būti kitokiu negu visi, būti savi mi, o ne kitų kopija – tai nustumti save į vienatvę, nes minia mėgsta tik miniažmogius. Šią tiesą labai aiškiai skelbė anglų konvertitas kard. Newman. Jo mėgiamiausias sakinytis: "Aš ir Dievas". Tuo jis norėjo pasakyti, kad kiekvienas nieku nepri dengtas stovi vienišas Dievo akivaiz-

Motina — šeimos kunigas

doje. Todėl, anot jo, suprasti, kad turime sielą, reiškia įsisąmoninti, kad esame atskirti nuo daiktų, kad esame nuo jų nepriklausomi, kad turime savą egzistenciją, esame laisvi individai, atsakingi už tai, ką padarome. Todėl nėra pasaulyje dviejų asmenų, tokių pat visais atžvilgiais. Kiekvienas yra nepakartojamas originalas, neturįs kopijų ir todėl vienišas. Kiekvienas turi savą sąžinę ir atsakingumą. Niekas negali kitu pasiteisinti ir prisidengti. Kiekvienas visiškai vieni-

šas stos aukščiausio ir lemiamo atsiškaitymo valandoje. Prie šių jo minčių labai tinka Pascalio pasakymas, kad "tu mirsi vienišas", nes niekas, kad ir labiausiai tave mylėdamas, negalės mirties palengvinti ir jos našta su tavimi pasidalinti.

Kančia ir skausmas tai taip pat yra tie veiksniai, kurie aiškiai parodo, koks vienišas yra žmogus. Žmogaus, paliesto kančios, kiti vengia, nes toks žmogus tampa neįdomus, nemalonus. Daugiausia žmonės ben-

drauja tik su tokiais, iš kurių gali patirti malonumo. Niekas nenori bendrauti su kenčiančiu ir tam tikra prasme dalintis su juo kančia. Skausmas yra lyg raupai, nuo kurių žmonės bėga. Atsitinka kartais net ir taip, kad iš dviejų tariamai besimylinčių žmonių vienas palieka kitą ir atsiskiria, nes negali pernešti kito kančios. Tokia meilė, neišlaikydama kančios egzamino, parodo, kokia ji buvo menka ir negili. Todėl tas, su kuriuo daug kas bendrauja, neprivalo galvoti, kad jis bent fiziniai nėra vienišas. Daug tų "draugų" su juo tik tiek tedraugauja, kiek jiems teikia tos draugystės malonumo dėl kai kurių jo ypatybių, bet ligai ar skausmui tas ypatybes aptemdžius, pamatytų, kaip jis ir fiziniai pasiliktų vienišas. Pasaulyje yra daugiau skausmo negu džiaugsmo, todėl ir skausmo bei kančios paliestųjų skaičius yra didelis.

Pagaliau vis didesnis žmonių ir gyvenimo pažinimas labiau ir labiau žmogų gramzdina į vienvatę. Čia išsipildo Šv. Rašto posakis, kad "kas didina pažinimą, didina skausmą". Kai vis labiau pradėti matyti žmonių menkybę, melą, veidmainystę, ne nuoširdumą ir jų nešiojamą kaukę, tai tuo pačiu mažėja pasitikėjimas žmonėmis ir prie jų prisirišimas, pradėti vis labiau nuo jų tolti. Taip, gyvenimo patyrimas ugdo vienvatę ir į ją stumia. Žmogus vaikystėje, o kartais ir jaunystėje, lyg mažas šuniukas bėga paskui visus, visiems melinasi, nes dar turi mažai patyrimo apie kitų jam galimas padaryti skriaudas. Vėliau pamato, kad ne daug yra tokių, kuriais būtų galima pasitikėti, todėl jis pradeda vis labiau jų vengti. Tad visai teisingai Chr. Osann apie Rilke rašo, kad "pamažu jis išmoko matyti, kas yra

už žmonių, suprasti jų elgesio gilesnes priežastis, girdėti tai, kas už jų žodžių neišsakyta glūdi. Visa tai padarė jį dar vienišesni." Tokių patyrimų pamokyti, nekartą žmonių piktybės apkalbėti, apšmeižti ir pasmerkti, žmonės izoliuojasi, pasidaro nekalbūs ir niūrūs. Vienvatės pergyvenimas virsta jiems skaudžia tikrove.

Bandymai išeiti iš vienvatės

Nors ir gilios vienvatės šaknys, tačiau jos klaikumas verčia žmogaus širdį ieškoti išėjimo, bandyti jos šaknis pakirsti. Vienas tokių bandymų – tai meilė ir jos įtakoje sukurta moterystė. Tai pats didžiausias bandymas išeiti iš vienvatės. Kad vaistas žmogaus vienvatės skausmui gali pirmiausiai būti kitas žmogus, tai jaučia pati žmogaus prigimtis. Tas kitas žmogus vyrui yra moteris, o moteriai vyras. Todėl ir dėl šios priežasties, norint išeiti iš vienvatės, vyras ir moteris linksta prie vienas kito. Šitą žmogaus palinkimą paaiškina ir Šv. Raštas, kurs sako, kad pamačius Dievui, jog "vargas būti žmogui vienam", Jis tuoj sutvėrė Ievą ir atvedė ją pas Adomą. Taigi, pats Dievas nurodė, kad, tarp kitų uždavinių, jiems yra skirta pareiga išvesti vienas kitą iš vienvatės.

Tikra, apčiuopiama realybė vyras ir moteris vienas kitam tampa per meilę ir moterystę. Tad atrodo, kad meilė ir moterystė idealioje Dievo santvarkoje turėtų būti kelias, kuriuo žmonės išeina iš vienvatės. Bet kaip iš tikrųjų yra gyvenime? Gyvenimiškai į meilę ir moterystę pažvelgus, aiškėja, kad net ir laiminga moterystė, kartais sudarydama stipriausią iliuziją, kad jau iš vienvatės išeita, tikrumoje iš jos neišveda. Ji vienvatės sąmonę tik migdo ir švelnina jos

skausmą. Bus naudinga giliau į tai pažvelgti.

Ar abipusė erotinė meilė vienvės skausmą pašalina? Štai pirmasis esminis klausimas, nes nuo atsakymo į jį iš dalies priklauso ir moterys-tės vaidmuo šioje srityje, nes moterystė – tai įrėmintą meilė. Teoretiskai atrodytų, kad meilė tikrai turi išvesti iš vienvės, nes kas yra tikroji meilė, jei ne savo gyvenimo centro perkėlimas į kitą? Argi ji nėra savęs pamiršimas ir savimeilės tramdymas, aukojantis mylimam asmeniui? Kur pagaliau, jei ne tikroje meilėje, sielos ir širdys viena kitai atsiveria ir vieno mintys bei jausmai yra taip mieli ir brangūs kitam? Dalinimasis mintimis ir jausmais, džiaugimasis bendrais pasisekimais ir malonumais iš dviejų tartum sudaro vieną, ir žmogus nesijaučia taip vienišas. Gimsta sielos ryšys, kuris leidžia sieloms ne tik dalintis vidaus turtais, bet ir dalyvauti vienas kito gyvenime, gyventi vienas kitu. Tačiau ar ilgai tokie jausmai meilėje tveria? Ar į tą taip darniai atrodančią jausmų simfoniją jau po kelių mėnesių, o kartais net po kelių savaitių nepradedą veržtis nesuderinti garsai? "Pažvelk į besimylinčius, vos prisidėjus prisipažinimams, kaip greit jie meluoja" (R. M. Rilke).

Vieno ir kito netobulumai, kurių kaip ir nebuvo dar artimiausioje praityje, pradeda vis ryškiau kilti. Netobulumai kelia susierzinimą ir nesusipratimus. Nuolatinis bendravimas vienas kitam pradeda vis labiau blukti. Kartais susipykus prasiveržia tokie pikti žodžiai, kurių dar taip neseniai negalėjai nė įsivaizduoti. Vis didėja nusivylimas ir pradedama matyti, kad kita pusė nėra taip idealinė, kaip atrodė, ir kad joje nėra to, ko buvo tikėtasi. Dar tik vakar besi-

mylėjusieji pasijunta, kad abudu yra dvasiniai elgetos ir kad nieko neturi, kuo galėtų vienas kitą praturtinti. Ir lieka vien. liūdesys ir skausmas, kad tas gražus meno kūrinys, vaizduotės sukurtas, tikrumoje neegzistuoja. Ir vėl atbunda egoizmas su visais savo interesais ir tik savų malonumų ieškojimu. Tie, kurie dar vakar nesijautė vieniši, pasijunta vėl vieniši ir dar vienišesni negu pirmiau, nes, pabuvus trupučiuką šviesoje, dar baisesnė atrodo tamsa. Ką tik nešę savo rankose naujo išsvajoto gyvenimo vilčių indą, nuliūdę žiūri į to sudužusio indo skeveldras. Tai milijonų meilės istorija. Kaip įtikinamai turėtų visiems tokiems suskambėti M. van der Meersch romano žodžiai: "Jau kaip jaunas žmogus turi tu suprasti, kad tai, už ką paprastai žmonės brangiausiai sumoka, mažiausiai to sumokėjimo verta – tai meilė; ji greitai praeina." Kas blogiausia, kad tas praregėjimas, jog kiekvienas ejo ir eina savo keliu, kito nesuprastas ir nematomas, dažniausiai įvyksta tik po vedybų.

Savotiškai laimingas yra tas, kurs gali pasitenkinti bet kokia meile, paviršutiniška ir negilia. Gal būtų, dar laimingesnis yra tas, kurs nemoka atskirti kūno kalbos nuo sielos kalbos ir kurs aistros prasiveržimą laiko meile. Tokie šitokia "meile" mažiau nusivilia ir mažiau kenčia, kai ji žūva. O dvasinės vienvės iškankinti jautrūs žmonės ilgisi gilios, tikros ir pastovios meilės, nes tik tokia gali žmogų iš vienvės išvesti. Jie meilės šešėliu negali pasitenkinti. Tačiau tokių sielų, kurios būtų pribrendusios tikrai meilei, yra taip maža. Mūsų dvasinis kultūros bankrotas pasireiškia ir tuo, kad mes jau beveik nustojome suprasti, kas yra tikra meilė, mes nepajėgiame pastoviai

Jos brangiausias
turtas ...

mylėti ir meilę į dvasines vertybes atremti. Tikrai teisingai, nors ir ironiškai, galėtume pasakyti: kokie žmonės, tokia ir jų meilė! Štai kodėl meilę brangią ir jos besiilgį asmenys atsiranda nekartą O. Milašiaus padėtyje, kurs savo literatūrinio asmens lūpomis sako: "Ieškojau meilės visur, kur tik turėjau vilties ją surasti, ir pasilikau vienišas aklų ir kurčių minioje." Tad ar toji meilė nesusvin-ta kartais mūsų gyvenime tokia stip-ria šviesa vien tam, kad paskui ga-lėtume dar giliau įžvelgti į vienatvės bedugnę?

Meile nusivylus, jai praėjus, žmo-gus pamato, kad jo rankos buvo iš-tiestos į tuštumą. Jis svajojo apie ste-buklą — artimo žmogaus atsiradimą, o stebuklas neįvyko. Svajojo apie šilimą, o štai ir toliau dreba nuo šal-čio. Meilė buvo tik voratinklis, kuris, vėjeliui smarkiau pūstelėjus, sutruko. Jau, atrodo, buvo pajutęs palengvė-

jimą savo vienatvėje, jau galėjo pa-sakyti su J. Gliuda: "taip tamsu ap-link, o man su tavimi lyg šviesiau", bet štai vėl vienatvės tamsa jį supa. Iliuzijos ir viltys buvo tik mirazai...

Lygiai tą patį, nors ir ne taip aštriu būdu, galima pasakyti ir apie meilę, kuri dar tveria, kuria dar nenusivilta, nes abi pusės panašiai "myli", abi yra panašaus nejautrumo ir todėl ne-gali nei nujausti nei pastebėti, kad skęsta aistros egoizme, kiekvienas atskirai apie savo malonumą galvo-damas ir kiekvienas pasilikdamas savo vienatvėje. Tai "meilė" be mei-lės, kurioje milijonai susituokusiųjų gyvena.

Nenoriu paneigti tikros, pastovios meilės galimybių ir faktų, bet jie yra taip reti, kad negalima kalbėti apie meilę, kaip apie visuotinę veiksnį, pastoviai žmogų išvedantį iš vie-natvės.

Alfonsas Grauslys

AR NENUSIBOSTA DIRBTI?

Darbas, darbas...

Diena po dienos, savaitė po savaitės, metai po metų,... vis darbas ir darbas.

Nvienas atvažiavo į Ameriką, tikėdamasis čia gerai ir lengvai gyventi. Tačiau, daugelyje atvejų, tai tik tuščios viltys. Ir Amerikoje tik tas gerai gyvena, kas daug dirba. Dažnam čia reikia sunkiau dirbti negu Lietuvoje. Ne visi čia dirba savo profesijoje, ar gauna gerą ir mėgiamą tarnybą. Įvairių palinkimų žmonės yra priversti dienų dienas išstovėti prie mašinos, spausti vis tą patį mygtuką, padavinėti tas pačias dėžes. Kai kam pavyko prasimušti į aukštesnes vietas, bet dauguma vis dar vargsta savo sename fabrike ir net nesitiki, kad ateitis atneštų ką nors geresnio. Tokiems neretai užteina nepasitenkinimo jausmai. Jie tampa nervingi, nesukalbami, gal pradeda gerti ar ieškoti kitokių neleistinų pasilinksminimų.

Nepasitenkinimas, ypač dažnas, gali turėti neigiamų pasekmių žmogaus gyvenime. Jis ardo dvasios ir kūno sveikatą ir kartais sugriauna gyvenimo laimę. Kam užteina toki sielos apsiniaukimai, turi žiūrėti, kad kaip nors jų išvengtų.

Aukšti darbo motyvai

Ne visiems yra įmanoma gauti darbą, kuris būtų įdomus ir atgaivinantis. Todėl dažnai reikia ieškoti kitų būdų, padedančių pakelti niūrią darbo nuotaiką. Vienas tokių būdų yra giedri ir kilni pažiūra į darbą, kylanti iš aukštų darbo motyvų.

Vienos viduramžių katedros statybos metu buvo užklausti keli darbininkai, kaip jiems patinka darbas. Buvo įvairių atsakymų. Vyriausias architektas tik numojo ranka ir nieko neatsakė. Jo padėjėjas, paklaustas ką veikia, pasakė: "Ar nematai, kad matuoju akmenis, kam dar klausi?" Pro šalį ėjo linksmas akmenų nešėjas. Ir jis buvo paklaustas, ką dirba. Šis sustojo, nusišluostė prakaitą, pažvelgė į kylančius didingus bokštus ir tarė: "Aš statau katedrą!"

Paprastas akmenų nešėjas buvo labiau patenkintas savo darbu negu pats katedros architektas. Kodėl? Ne dėl to, kad jo darbas būtų buvęs geresnis ar aukštesnis, bet dėl to, kad jo pažiūra į jį buvo aukšta.

Iš meilės Dievui

Norint tokią pažiūrą susidaryti, norint įsigyti kilnių darbo motyvų, kurie pakeltų sielą ir pakeistų darbo monotonią į įdomų užsiėmimą, reikėtų pažinti jo kilnumo esmę, jo reikšmę žmogaus gyvenime, jo naudingumą. Bet čia mes nesigilinsime į šitas temas, o tik iškelsime vieną mintį, vieną motyvą, kuris, būdamas aukštesnis už kitus, padeda žmogui lengvai nugalėti nepasitenkinimą darbu bei iš jo kylantį niūrumą. Jis daugeliui yra nepažįstamas, o jeigu pažįstamas, tai dažnai gyvenimo triukšme užmiršamas ir neišnaudojamas. Tas motyvas yra Dievo meilė.

Meilės galybė

Galingiausias žmogaus širdies valdytojas yra meilė. K. Noetzel yra

Mokosi būti mama ...

pasakęs, kad žmogaus siela yra pažadinama tik meile. Bet kokiam kitam šauksmui ji yra kurčia. Jeigu žmogui trūksta kantrumo, meilė gali jo duoti. Jeigu jam sunku ką nors nukentėti, meilė čia jam padeda. Todėl šv. Povilas ir sako: "Meilė yra kantri, maloninga. Meilė nepavydi..., visa nukenčia, visa pakelia" (1 Kor. 13, 4-8). Meilė padaro auką saldžią, pakelia žmogaus širdį, atgaivina ją net ir sunkiausiuose darbuose.

Žmogaus meilė yra žemesnė už Dievo meilę. Bet ir ji paveikia širdį labai galingai. Paimkime, pavyzdžiui, motiną. Koks skirtumas tarp motinos ir pasamdytos tarnaitės! Jos abidvi, rodos, rūpinasi tuo pačiu kūdikiu, dirba tą patį darbą, tačiau vienai tas darbas yra našta, o kitai saldus malonumas. Meilė padaro mo-

tiną našta lengvą. Ji suteikia šiurkščiai kasdienybei sparnus, pakeldama ją į laisvę ir džiaugsmą.

Dievo meilės veikimas

Dievo meilės objektas yra aukščiausia Būtybė — Pats Dievas. Todėl ir jos jėga yra galingiausia. Dievą mylį žmonės padaro daug karžygiškų darbų, dažnai neįveikiamų tiems, kurie Dievo nepažįsta. Šventųjų pavyzdžiai tai aiškiai parodo. Jie važiuoja į svetimus kraštus, gyvena raupsuotųjų salose, daug atgailauja, dirba nepatrauklius ir nuobodžius darbus.

Vienas Amerikos karininkas, lankdamasis raupsuotųjų kolonijoje Kinijoje, pamatė vienuolę, tvarstančią ligonio žaizdas. Žaizdų kvapas ir

vaizdas buvo nepakeliamas. Stebėdamasis tos vienuolės auka, karininkas jai tarė: "Kaip jūs galite visa tai pakęsti, sesute? Aš nė už tūkstantį dolerių čia nedirbčiau."

"Aš nedirbčiau nė už dešimt tūkstančių!" — ramiai atsakė vienuolė. Tada, rodydama savo rožančiaus kryželį, pridėjo: "Aš dirbu dėl Jo."

Dievo meilė visiems prieinama

Kaikas gal tuojau sakys, kad Dievo meilė tik šventiesiems, o ne visiems, nes šventuosius ji skatino aukotis ir kentėti, o juos, paprastus žmones, ji labai mažai veikia. Kaip gali ji padėti paprastam žmogui nugaltėti darbo nuobodumą? Tiesa, kad vienus Dievo meilė daugiau "veikia" negu kitus. Bet tai dalinai priklauso nuo paties žmogaus. Reikia nepamiršti, kad Dievo meilės turėjimas yra malonė. O malonės Dievas duoda tiems, kurie jį prašo. Gal būt, mes jos dar niekad neprašėme? Be to, norint augti kokioj nors dorybėj, reikia joje lavintis. Ir šventieji netapo tokiais per vieną dieną. Tai ilgų metų vaisius.

Neseniai amerikiečių laikraščiuose buvo rašyta apie moteriškę, kuri atsiuntė misijų reikalams vienos dienos uždarbį ir pažadėjo tai daryti kas savaitę iki gavėnios pabaigos. Dienos darbas Dievui! Išeidama į darbą, ji žinojo, kad tą dieną ji dirbs ne bosui, ne sau ir niekam kitam, o tik Dievui. Kiekvienas dėžės padavimas buvo ne vien paprastas padavimas, bet Dievo meilės aktas. Toks darbas negali nesukelti žmogaus širdyje kilnių minčių, karštų meilės jausmų, keliančių jo visą sielą arčiau prie Dievo ir Jo meilės. Nesunku suprasti, kad Dievo meilės darbas yra

Labą rytą, mamyte!

daug smagesnis ir malonesnis už tą, kuriame jos nėra.

Geros intencijos reikšmė

Duodami anos moteriškės pavyzdį, nenorime tuo pasakyti, kad dirbti iš meilės Dievui reiškia uždarbį atiduoti Bažnyčiai. Piniginė auka Dievo meilei nėra esminė. Čia daug svarbiau yra gera intencija negu pinigai, o ją įsigyti galima ir kitu būdu, nebūtinai žemiškuoju auksu. Tam pakanka ir trumpo susikaupimo, kuris nieko daugiau nekainuoja, tik porą sekundžių laiko ir truputį pastangų.

Padaryti gerą intenciją yra labai lengva. Tačiau kaip daug ją atsiekiame! Darbui ir darbo nuotaikai jos įtaka yra didelė. Bet nereikia manyti, kad Dievo meilės intencija yra vien tik tuščias psichologinis nuotikos pakėlimas, be jokio pagrindo

K. L. Musteikio nuotr.

realybėje. Anaipol. Jos šaknys siekia daug giliau, nes prieina prie pačių realybės šaltinių, iš ten gaudama tikrą ontologinę reikšmę.

Dievo meilės intencija pakelia nuotaiką dėl to, kad ji suteikia darbui kitą prasmę. Iš meilės atliekami darbai Dievo akyse yra nuopelningi. Dievui ne tiek svarbu, *ką* žmogus dirba, bet *kaip* jis dirba, tai yra, kokiomis intencijomis. Jam nereikia, kad žmonės kilnotų kalnus iš vienos vietos į kitą, bet kad turėtų tikėjimą. Todėl ne vien iš darbų, bet ir iš tikėjimo ateina užmokestis, ateina nuopelnai ir gyvenimo prasmė. Suprantant visa tai, negalima sakyti, kad intencijos yra nieko kito neatliekamas dalykas, o tik nuteikias žmogaus psichologinį stovį. Su Dievo meile atliekami darbai tampa savyje vertingesni. Žinant tai, žmogui lengviau jų kryžių nešti.

Didesnė Kristaus gyvenimo dalis buvo darbas. Prieš pradėdamas viešąjį gyvenimą. Jis ilgus metus dirbo staliaus dirbtuvėje, skaptuodamas plūgus, darydamas kėdes, kaldamas dėžes. Būdamas Dievas, Jis žinojo, kaip tuos darbus galima atlikti geriau ir lengviau. Jam nebuvo svietimi modernių laikų įrankiai ir mašinos. Pagaliau, Jam nė mašinų nereikėjo – vienu savo panorėjimu galėjo padaryti viską, ko reikėjo. Tačiau Jis savo darbų stebuklais nelengvino. Nors viską žinojo, Jis kantriai mokėsi iš šv. Juozapo staliaus amato, vartojo paprastus įrankius, dirbo pagal ano meto reikalavimus. Ir taip diena iš dienos, per ilgus metus!

Kam visa tai? Atsakymas trumpas: iš meilės žmogui. Teologai sako, kad paslėptasis Jėzaus gyvenimas nebuvo būtinai reikalingas pasaulio išganymui. Tam būtų pakakę ir mažesnės bei trumpesnės aukos. Tačiau išganymo darbas buvo meilės žygis; o meilė nežino ribų. Meilė vertė Jėzų ateiti į pasaulį, meilė vertė Jį gyventi tarp žmonių, nešti žemės vargus, dirbti žmonių darbus. Jis dirbo, nes mylėjo žmones. Jo darbas buvo visų nuobodžiausias ir neįdomiausias, tačiau meilė padarė jį saldų ir malonų. "Mano džiaugsmas yra būti su žmonių vaikais" (Prov. 8, 30-5).

Meilės motyvas tinka ir žmogui. Jis atgaivina širdį. Su meile atliekamas darbas yra ne darbas, bet gaivinantis meilės įkūnijimas. Šitą gaivinimą duoda pats Dievas: "Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate apsunkinti, ir aš jus atgaivinsiu."

Alg. Kezys, S. J.

Kalbėti yra labai lengva, bet ką nors pasakyti yra sunkiau.

DĖL "MEILĖS UGDYMO ŠEIMOJE"

Šių metų "Laiškų Lietuviams" ko-vo mėnesio numeryje buvo įdomus A. Grauslio straipsnis apie meilės ugdymą šeimoje. Ten yra paliesta labai jautri šių dienų šeimos problema. Straipsnelyje išgildintas klausimas labai kruopščiai ir išsamiai, tik, mano nuomone, ten yra paliesti ir puoselėjami žiedai, bet pamiršamos šaknys. Kad gėlė gražiai žydėtų, nepakanka vien tik jos žiedus vandeniui apipurkšti, bet reikalinga palaistyti ir prižiūrėti šaknis. Kitaip – gėlė nuvys ir nudžius.

Kas gėlei šaknys, tas šeimai – įstatymas ir pareiga. Meilė – gražus dalykas, prilygstas gėlės žiedui, kuris greičiau nuvys negu mes tikimės, pakirtus jos šaknis, tai yra pamiršus įstatymą ir pareigą. Straipsnelyje suminėti gražūs meilės ugdymo žiedeliai gali pilnai bujoti ir žydėti tik tokiose šeimose, kurios nėra pamiršusios įstatymo ir pareigos. Jeigu kurioje nors šeimoje tai yra pamiršta, iš kur ten gali atsirasti pasiaukojimo jausmas, iš kur gali kilti tylėjimo dorybė ir kiti gražūs žiedai? Kokia jėga galėtų tokiose šeimose meilę įžiebtį?

Štai vienas atsitikimas. Vyras puošia žmoną gražiausiomis suknelėmis, apkrauna papuošalais ir gė-

lėmis. Pasiraitęs rankoves plauna skalbinius. Apie ją vaikščioja ant galų pirštelių... Žmona šypsosi ir nuobodžiauja. Kas gali moterį suprasti ir žinoti, ko jai trūksta, ką ji galvoja? Vyrui tai paaiškėjo tik tada, kai vieną kartą, parėjęs iš darbo, rado raštelį: "Buvai per geras ir... per kvailas. Palieku tave." Ji nuėjo kitur laimės ieškoti, palikusi vyrą ir vaikus.

O štai kitas atsitikimas. Žmona, sumigdžiusi vaikus, skuba prie langų pažiūrėti, ar negrįžta jos mylimas vyras. Durys su trenksmu atsidaro, ir ant slenksčio pasirodo jos "išsvajotas". Po neaiškaus murmėjimo, svyruodamas ir keikdamasis, artėja prie žmonos, kuri iš baimės traukiasi ir įbėga į vaikų kambarį, užtrenkdama duris... Štai tau ir laimė! Sunkus namų apyvokos darbas, vaikų priežiūra ir... girtuoklis vyras. Vis dėlto ši moteris nuo pareigos nebėgo, įstatymo nesulaužė ir vyrui raštelio nepaliko... Ji kantriai nešė savo sunkią naštą.

Kas kaltas? Vyras? Moteris? Gal nė vienas, o gal abu? Kalčiausia yra nuodėmė. Pašalinkime ją iš šeimos, ir vėl grįš laimė ir meilė, vėl bus atstatyti griuvėsiai. Kur įsigali nuodėmė, ateina ir neapykanta, kurios galima atsikratyti tik tada, kai bus pašalinta nuodėmė. Jos nepašalinus, visos kitos priemonės, nors jos bus d a n g s t o m o s romantiškiausiomis skraistėmis, visiškai nieko nepadės. Didžiausias meilės ugdytojas yra ne romantika, ne švelnūs "meilės himnai", bet Dievas. Jeigu Jis iš šeimos nebus išvytas, visi nesusipratimai savaime išnyks. Be Dievo pripažinimo ir Jo įsakymų vykdymo, nebus šeimoje nei kantrybės, nei valios, nei pasiaukojimo. Be kantrybės ir aukos vysta net ir romantiškiausi meilės žiedai, kaip gėlė be ryto rasos.

Kai kurie šių dienų žmonės gėdijasi ištarti Dievo vardą. Jie vengia Jo įstatymo ir pareigos, ieškodami "naujesnių" ir švelnesnių priemonių, kurios, deja, nėra davusios laukiamo vaisiaus. Koks bebūtų mūsų modernus gyvenimas, kad ir kažin kaip būtų išlepintas žmogus, įstatymo raišės jis nepakeis. "Dangus ir žemė praeis, o mano žodžiai pasiliks", sako pats Dievas. Todėl žmogus tik tada ras laimę, jeigu jos ieškos Dievo įstatymo nurodytose ribose. Pats žmogus, be Dievo, sau pastovios laimės nesusikurs.

Sukurti laimingai šeimai nepakanka vien jausmų meilės, reikia ją sustiprinti Dievo įstatymo ryšiu. Kitaip – toji grynai žmogiška meilė neilgai truks. Įstatymas ir pareiga kartais reikalauja to, kas mums ne labai malonu, bet reikia taip pat žinoti, kad meilė ir malonumų ieškojimas yra ne tas pats. Norint tikrai mylėti, dažnai reikia atsisakyti daug asmeniškų malonumų ir patogumų. Jei pamirši Dievo įstatymą ir eisi tuo keliu, kurs žada malonumus, meilės nepasieksi. Toks kelias tik tolina nuo meilės.

Meilė prieš vedybas ir po vedybų yra labai skirtinga. Jei prieš vedybas jaunuoliai sveria vienas kito vertę meilės svarstyklėmis, tai po vedybų tenka viską sudėti ant pareigos svarstyklių. Meilė gali keistis, o įstatymas lieka tas pats. Pareiga, laisvu noru ir apsisprendimu paimta, turi būti nešama kantriai ir garbingai, nors kartais ji būtų ir nemaloni. Kareivis, lyjant ar darganai esant, nebėga iš sargybos vietos, nes ten stovėti reikalauja pareiga. Atlikdamas tą pareigą, jis rodo savo Tėvynei meilę. Mes, nešdami kartais labai sunkų šeimos kryžių, atliekame savo pareigą ir rodome šeimai tikrą mei-

lę, ne tuščiais žodžiais, bet darbais paremtą. Nesvarbu koks gyvenimo sukrėtimas mus ištiktų, vis tiek jis neturi mūsų atitolinti nuo pareigos ir išmesti kaip arklys raitelį iš balno. Ne arklys raitelį, bet raitelis arklį turi tvarkyti ir valdyti savo tvirta ranka. Negarbinga bėgti iš kovos lauko, nors ta kova ir labai sunki. Ir Kristus nebėgo nuo savo kančios, nors kentėjo už mus. O mes juk dažniausiai kenčiame už savo klaidas.

Pagaliau ir toji kančia, jeigu suprasi jos reikšmę ir vertę, bus ne kančia, o meilė. Juk ir poetas sako: "Nėra didesnės meilės už skausmuose subrendusią". Niekas tiek daug nemylėjo kaip šventieji, bet niekas tiek ir nekentėjo kaip jie. Kančia žmogaus neturi išmušti iš vėžių, bet sustiprinti gyvenimo sunkenybėms. Negalima sakyti, kad šeimos ryšys be jausminės meilės būtų nepakeliama našta. Daugelis mūsų tėvų vedė, tekėjo ir gyveno, vadovaudamiesi daugiau tik įstatymu ir pareiga, ir vis dėlto jie buvo laimingi. Šeima bus branginama, neliečiama ir nepažeidžiama ne tada, kai bus ieškoma malonumų ir jausmų meilės, bet tada, kai ji bus sukurta ant įstatymo ir pareigos pamatų.

Žinoma, čia nenoriu neigti ir tos jausmų meilės reikšmės. Jeigu šeimoje ji eina ranka rankon su įstatymu ir pareiga, tai yra dar geriau. Tačiau tokie atvejai yra gana reti. Pasibaigus tai jausmų meilei, šeima gali laikytis, bet užmiršus įstatymą, atsisakius pareigos, kiekviena šeima griūva. Jokia "romantiškiausia prošvaistė" jos griuvimo nesulaikys, bet gal tik pagreitins.

Jeigu vienas šeimos narys nutolsta nuo įstatymo, pamiršta savo pareigą ir tampa dvasinis ligonis, jis vėl

grįš ir pagis, jeigu antrasis šeimos narys laikysis įstatymo ir vykdys pareigą. Paprastai skyrybos neįvyksta dėl vieno kaltės. Skiriamasi tada, kai abudu yra daugiau ar mažiau kalti. Žinau pavyzdį, kur žmona išėjo iš šeimos, palikusi vyrui raštelį, bet pagaliau vėl grįžo. Grįžo be jokių prašymų, be romantikos ir be gėlių, o vien dėl to, kad vyras neužmiršo savo pareigos ir nenutolo nuo įstatymo.

Kartais tiesiog yra sunku suprasti, kas tas suirusias šeimas vėl sujungia ir sucementuoja. Mums yra sunku suprasti Dievo kelius. Bet reikia neužmiršti, kad didžiausia meilė yra Dievas. Visos kitos meilės yra tik didesni ar mažesni Jo meilės atspindžiai. Jeigu nebus užmiršta Dievo meilė, anksčiau ar vėliau jos atspindys sužibės ir tragiškiausiai sugriuvusiose šeimose.

Jurgis Papartis

MAGIŠKASIS ĮVERTINIMO ŽODIS

Fulton Oursler

Kartą Broadway komikas sapnavo sukrečiantį sapną: atrodė, kad jis pasakoja scenoje anekdotus, dainuoja dainas pilnutėlėje teatro salėje, bet nė vienas žiūrovas nesijuokia ir neploja. "Net ir už dešimt tūkstančių dolerių į savaitę tai būtų pragaras žemėje", prisipažino komikas.

Argi tik aktorius yra reikalingas nuoširdžių ovacijų? Be pagyrimo ir padaršinimo kiekvienas mūsų prarastų pasitikėjimą savimi. Mes visi esame reikalingi įvertinimo ir sugėbėjimo įvertinti.

Pasakyti komplimentui yra tam tikra forma. Pvz., nėra tikras komplimentas pagirti ką nors tiesiai už jo neginčytinus laimėjimus. Pasirinkime sumanumą ir originalumą. "Jūsų kalba šį vakarą buvo nuostabiai įtikinanti", pastebėjo kartą graži ponina vienam biznieriui. "Klausydama aš visą laiką galvojau, koks puikus advokatas Jūs būtumėte!" Biznieriui nuraudo kaip berniukas dėl tokio nelaukto įvertinimo. Kartą Andre Maurais pasakojo: "Generolas man nepatiko, kai kalbėjau apie jo laimėjimus,

bet jo dėkingumo neslėpė tankiai mirksinčios akys."

Kiekvienas žmogus – garsenybė ar visiškai nežinomas – yra jautrus tikrajam įvertinimui. Žymus anglų kalbos profesorius William Lyon Phelps kartą prisiminė: "Vieną karštą vasaros dieną įėjau į perpildytą traukinio valgomąjį pietų. Kai kelneris man padavė meniu, jam pasakiau: "Virėjai šiandien tikrai kenčia virtuvėje!" Kelneris nustebęs pažiūrėjo į mane. "Žmonės čia ateina ir skundžiasi maistu, patarnavimu, aimanuoja dėl karščio. Per 19 metų Jūs esate pirmasis, kuris atjautė vargšus virėjus." "Mažo dėmesio žmoniškumui, štai ko žmonės trokšta", baigė ponas Phelps.

Tas dėmesys reikalauja nuoširdumo. Nuoširdumas be jokios pataikavimo priemonės suteikia galią komplimentui. Vyras, kuris pareina po sunkios darbo dienos namo ir pamato savo vaikučius, sukišusius nosiukes į lango stiklą, stebinčius ir laukiančius jo, pasisems stiprybės iš jų tylaus, bet neįkainuojamo pripažinimo.

Paprasti įvertinimo meno principai — suprasti žmogaus pagyrimo reikalingumą, įvertinti nuoširdžiai, išmokti ieškoti, kas girtina — padeda mums nudailinti kampuotą kasdienybę. Ir kaip tai reikalinga vedusiųjų gyvenime! Vyras ar žmona, kurie sugeba ką nors nuoširdžiai pasakyti tinkamu metu, tikrai įgyja vertingą vedybų garantiją. Moterys, atrodo, tam turi instinktą, jos žiūri į gyvenimą, sakydumėi, pro savo širdį. Rašytojas Lyon Mearson ir jo žmona Rose buvo susituokę vasario 23 dieną. "Aš niekad neužmiršiu savo vedybų sukakties", sakė Lyon, "tai yra ateinanti diena po Washingtono gimtadienio." — "O aš", atsakė jo nuotaka, "niekad neužmiršiu Washingtono gimtadienio, nes jis yra mūsų vedybų sukakties išvakarėse."

Kartą Londone Sir Max Beerbohm nuėjo su savo senute žmona į teatro balių. Kai jie įėjo į salę, Beerbohm'ą tuojau apsupo visa eilė gražuolių artistų, kurios stengėsi patraukti garso kritiko ir karikatūristo dėmesį. Beerbohm atsisuko į savo žmoną ir jai tarė: "Brangioji, suraskime kur nors ramesnį kampelį. Tu šį vakarą taip žaviai atrodai, kad aš noriu būti tik su tavimi."

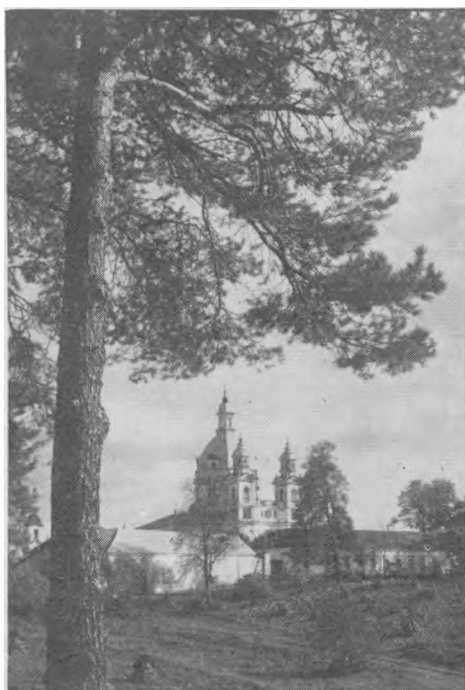
Vaikai ypatingai laukia įvertinimo. Jo stoka gali neigiamai paveikti jų charakterio vystymąsi. Jauna motina pasakojo kunigui A. W. Beaven tokį skaudų atsitikimą: "Mano dukrelė dažnai būna nepaklusni, ir aš ją turiu bausti. Bet vieną dieną ji buvo ypatingai rami ir gera. Kai aš ją vakare paguldžiusi išėjau iš kambario, išgirdau ją verkiančią. Kukčiodama ji man skundėsi: "Argi aš nebuvo šiandien tikrai gera mergytė?" Tas klausimas man lyg peiliu dūrė į širdį. Aš visada skubėdavau ją pabarti, kai ji būdavo bloga, bet net nepa-

Ir ji motina

stebėjau jos pastangų pasitaisyti ir klausyti. Aš paguldžiau ją, natarusi nė vieno gero žodelio."

Ta pati malonaus žodžio galia yra reikalinga visuose žmonių santykiuose. Kai aš buvau dar vaikas, jaunas vaistininkas Baltimorėje, mūsų kaimynystėje, atidarė naują vaistinę. Pykę Barlow, mūsų senasis vaistininkas, buvo labai tuo nepatenkintas. Jis kritikavo jaunąjį ateivį, kad jis esąs netvarkingas, be patyrimo, pardavinėjęs pigius vaistus. Pagaliau įžeistas ateivis kreipėsi į prityrusį advokatą T. G. Hays. "Neduok jo teisman", patarė Hays, "bandyk švelnumu." Kitą dieną, kai pirkėjai plepėjo apie senojo konkurento paskalas.

Pažaislis

jaunasis vaistininkas patraukė pečiais: "Tai, tur būt, netiesa. Pyke Barlow yra vienas geriausių vaistininkų šiame mieste. Reikalui esant, jis paruoš jums receptą kiekvienu paros metu, ir jo patyrimas gali būti visiems mums pavyzdžiu. Gyventojų mieste gausėja. Visiems mums užteks vietos." Geras žodis nesklinda nė kiek lėčiau kaip blogas. Kai jis pasiekė senąją vaistininką, jis pasiskubino surasti progą susitikti ateivį ir duoti jam draugiškų naudingų patarimų. Nesusipratimas baigėsi dėl teisingo pagyrimo.

Kur tiktai žmonės susirenka, jiems reikalingas tarpusavio supratimas. Bendrose diskusijose švelnus žmogus padės kiekvienam jaustis lygiateisiu pokalbio dalyviu. Kartą ministerio pirmininko Balfour draugas pasakojė apie ministerio puikią laikyseną su savo svečiais: "Jis išskeldavo ku-

rio nors kuklaus svečio neryžtingą pastabą ir rasdavo joje nelauktai tiek turinio ir svarbos, kad kuklusis asmuo pajusdavo įnešęs tikrai kažką vertingą į pokalbį. Svečiai skirstydavosi pakilioj nuotaikoj, įsitikinę, kad jie tapo vertingesniais žmonėmis negu jie buvo galvoję."

Kodėl daugelis mūsų nutyli malonią teisybę, kuri suteiktų kitiems džiaugsmo? Mums gal padėtų, jei dažniau prisimintumėm, kad daug vertesnė yra rožė gyvam, negu puošnus vainikas mirusiam. Į vieną senienų krautuvę, netoli Conway, užeidavo simpatiškas senukas su prekėmis. Kartą, kai išėjo iš krautuvės, savininko žmona pastebėjo savo vyrui, kad jie turėtų pasakyti senukui, kiek daug jiems suteikia džiaugsmo jo apsilankymas. Vyras jai atsakė: "Gera, kitą kartą jam tai pasakysime". Kitą vasarą atėjo į krautuvę jauna moteris, kuri pasisakė esanti senuko duktė. Jos tėvas neseniai miręs. Tada savininkė papasakojo jai savo pasikalbėjimą su vyru po pasakutinio jos tėvo vizito. Jauna moteris pravirko: "Kiek gero tai būtų suteikę mano tėveliui! Jam taip buvo reikalingas įvertinimas." — "Nuo to laiko", baigė krautuvininkė, "jei aš ką nors gražaus apie žmogų galvoju, tuoj jam pasakau. Juk gal niekad aš tam nerasiu kitos progos."

Kaip dailininkas, muzikas ar kitas kuris menininkas randa džiaugsmo, atiduodamas savo kūrinį kitiems, taip ir kiekvienas, kurs turi pajutimą įvertinti, supras, kad šis menas neša laimę lygiai duodančiam ir lygiai priimančiam. Tai atneša šilimos ir džiaugsmo į kasdienybę ir paverčia pasaulio triukšmą į muziką.

Ką nors gero galima pasakyti apie kiekvieną. Tad pasakykime.

Vertė Irena Vaičiulėnaitė

NENORIU AR NEGALIU?

Smegenys garuoja – pakankamas įrodymas problemos rimtumui. Išlėčiau sodelin atvėsti, kad šis tas liktų ir kitam kartui...

"Jums atrodo paprastas dalykas stoti vienuolynan? Pamėginkit! Niekas nepajėgs, kam nėra duota Viešpaties", – pensijonato vedėjos žodžiai.

Aš nė nenoriu ir niekad nesvajoju, bet kad... negaliu! gnyba širdį nepasitenkinimas ir atskyrimas, nepasiekiamumo mintis šaukia kovon visą mano modernaus galvojimo sistemą.

Tarp kitko nerašau autobiografijos, nes nenumatau greit mirti nė kitaip gyventi, be to, netikiu išpažintims ne klausykloj.

Rašau pirmuoju asmeniu, kad kiekviena skaitydama atrastumėt save mano vietoj ir pasisavintumėt problemą, kurią bendrom jėgom turim atsakyti pirmiausia sau ir tiems, kurie tiki mūsų ateitimi.

Visuomet mėgau ir man patinka prašomai atsakyti: nenoriu, bet tuoj padarau, įrodyti, kad galiu. Mes norime galėti milžiniškai ir tą troškimą protas įkūnija geležin, elektron, įvairiuose cheminiuose junginiuose. Mes,

mergaitės, šiais laikais galime pasirinkti, bet kokią mokslo šaką; net chemiją, inžineriją, teisę, politinius mokslus. Vis didesnis skaičius kelia ranką skinti iki šiol moterims "uždraustąjį vaisių" – įrodyti, kad pasiekia. Tūkstančiai pašvenčia savo gyvenimą įvairiems tyrinėjimams, užsidariusios laboratorijose.

Sesuo Marija kalbėdama apie šiuos laikus, klausė mūsų nuomonės, kodėl vienuolynai nebeauga skaičiumi? Ar mūsų jaunimui trūksta drąsos, ryžtingumo, trūksta atsižadėjimo dvasios, patogumų meilė, išlėpimas, idealizmo stoka? Jos pačios nuomone, mes žiūrime per daug į neigiamąją pusę: atsižadėjimą, atsisakymą, susivaldymą, ir pasmerkiam visas vienuoles Evangelijos kvailų mergaičių likimui, kurių lempos neturi aliejaus..., o nesukaupiam dėmesio liepsnojančiam entuziazmui, kilnumo didybei ir maldos galiai.

Sodely vėsu, ramiai galiu pergalvoti sesers Marijos žodžius. Be abejo, šiek tiek tiesos, bet ji nesupranta... mes naujųjų laikų žmonės. Esu originali ir tokia noriu pasilikti; užaugusiai. prie mamos lengva klausyti viršininkės – aš atpratau klausyti be apsisvarstymo; karo nelygios gyvenimo sąlygos atidengė suaugusiųjų neužaugumą, praradau jiems natūralią pagarbą ir baimę. Gerbiu tą, ką vertinu, ir bijau tų, kuriuos myliu – bijau įskaudinti ir kentėti dėl jų abejingumo. Ar tai gera ar ne, bet faktas lieka faktas: mano gyvenimo standartai kiti ir mano vertybių gradacija kitokia.

Tokią išvadą nešiau laiptais, pasiekiau savo kambarį ir sėdau rašyti atsakymą sesers Marijos klausimams. Štai ką parašiau juodraštyje:

"Mes turime drąsos ir esame ryžtingesni negu praėjusių laikų žmo-

nes. Seniau – didvyriška nueiti į krautuvę, šiandien – vaikai išvažinėjo didmiesčius, išmėgina įvairius automatų mygtukus ir nebijo čigonų... Ne viena studentė nepriklausoma savo pragyvenimu ir mokslu; kritiškos žmonių nuomonės nebesukausto mūsų veržlumo kūryboj.

Atsižadėjimo stoka? Iš tikro, mes esame labai sąmoningi savo nuomonės, valios ir apsisprendimo nuosavybe. Todėl mūsų atsižadėjimas yra sunkesnis, bet tuo labiau tikras ir sąmoningas.

Patogumai? Senatvės pagunda! Jaunystė myli kietus nuotykius ir varginančią linksmybę. Mes neužleisim manikenamams sporto aikščių ir nepakeisim išradimais malonumo šokti.

Kam kaltinti mus išlepimu, jei mes nebijome imti į savo rankas gyvenimo vairo?

Idealas – aukščiausio laipsnio gėris, duotas visiems laikams visai žmonijai, deja, kiekvieno amžiaus akiniais kitaip matomas ir savaip interpretuojamas. Idealizmas – išibėgėjimas idealo link. Bet absoliutus Gėris yra savaiminga žmogiškos valios trauka! Taigi, mes kenčiame ne idealizmo, bet Idealo pažinimo stoką.

Štai apgyniau save ir savo amžių, lieka ištarti sprendimą: "Dievas mūsų nešaukia".

Gera, kad čia tik juodraštis... toks sprendimas skamba prastai. Jeigu jau Dievas nebešaukia, nekomplimentas mūsų laikams ir žiaurus pažeminimas ir pasmerkimas mūsų. Tautos didžiuojasi misijonieriais, kraštas – prieglaudų, ligoninių ir mokyklų seserimis, šeimos – kunigais. Nei karalius nei prezidentas neturi absoliucijos galios!

Taip, jei galėčiau tapti kunigu, dar šiandien važiuočiau seminarijon.

Dievas širdy ir rankose... tiesioginė ir nepakeičiama pagalba žmogui, aktyvus įprasmingas gyvenimas, laiminga amžinybė.

Andrius įstojo vienuolynan ir išvažiavo Romon studijuoti. Mielas mūsų klasės "profesorius". Mudu buvom dvi priešingybės, nors sėdėjom šalia, paskutinėj eilėj. Jis – mokytojo noru, nes buvo labai geras mokinys ir drausmingas, aš – savo valia, nes man reikdavo Andriaus "špargalkų". Net gaila dabar, kad taip apsunkindavau jo sąžinę...

Kažin, ką jis dabar veikia... meldžiasi, mokosi ar skaito šventraštį? O aš... sėdžiu ir ieškau pateisinimų savo kasdieniškumui ir beprasmybei. Jis lygiai tiek pat šių laikų žmogus kaip ir aš. Jis išėjo neatsisveikinęs, nedarydamas scenų ir nepaskelbęs savo atsižadėjimų kainos draugams sugraudinti.

Viešpatie, turiu prisipažinti. Tavo malonė randa blokadą manyje ir daugelyje mūsų. Skaičiuojame ir įkainuojame perdetom kainom Tavo mums suteiktas galias, bailiai svarstydamos, ar apsimoka... pašvęsti jas Tau, jų Autoriui! Ogi turėtume dėkingai su džiaugsmu nustepti: "Viešpatie, mane?!"

Jaučiu, kaip šią minutę tirpsta mano argumentai. Tūkstančiai studijuoja psichologiją ir psichiatriją, bet ar dabar žmogus geriau supranta kitą žmogų negu kitados? Mes išsivystėm į pojūčius didmiesčių mechanizmo aplinkoj ir pasidarėm neapčiuopiamybės bailiai; mūsų nepriklausomumas žeidžia tėvų meilę ir pagarbą, ankstyvi rūpesčiai silpnina nervinę sistemą; mūsų "nesukaustyta" kūryba veda mus už geležinių grotų apverkti savo energijos ir jaunystės.

Ne, nekalbėsiu taip seseriai Marijai, bet čia tik juodraštis... Jai pritar-

Motina – mokytoja

siu ir pasakysiu savo nuomonę, kad kiekviena turi apsvarstyti ir atsakyti už save: kodėl aš netinku vienuolynui, kitaip sakant, vienuolynas man (mažiau pažeminantis nevertumas).

Dieve, nė pradėti negaliu tuo keliu: puikybė per smegenis ragais išlindus... O tačiau turiu teisės didžiutis: esu Amžinojo Dievo tvarinys, skirtas Amžinajai Laimei, apdovano-tas laisva valia pasiekti tiek, kiek įstengiu trokšti! Ar ne šv. Augustinas šaukė: jeigu tie (šventieji) galėjo, ko-dėl aš negaliu! Ir nieks nekaltina jo puikybę.

Gerai, sakykim, aš bandau... gau-siu juodą abitą ir būsiu kaip visos kitos, vaikščiosim žąsele iš kamba-rio į kambarį, kalbėdamos atgailos psalmes, ir vakarais adysim koji-nes... Kokia baisi monotonija ir vie-nodumas! Nepakęsčiau vienos die-nos. Originalumo ilgesys padarytų mane lunatike. Tiek to, eikim toliau... kokį pasirinkčiau vardą? Augustina? Klara... Pranciška? Patinka man šventasis Asyžietis. Ot, originalas!

Posakiu išreiškiau tiesą, kurios protu nepriėjau: šv. Pilypas Neri – juokdarys, šv. Povilas, šv. Petras, šv. Antanas, visa eilė šventųjų, net kan-kiniai ir apaštalai, skirtingi kaip spalvos. Jų daugumas vienuolynų monotonijos stebuklai šedevrai. Ką begaliu sakyti, Viešpatie, Tau patin-ka paradoksai!

Pavargau, begriaudama savo įsiti-kinimus. Pasiėmiau laiškų dėžutę. Dienoraštį rašyti man visuomet atro-dė vaikiška, tačiau gautuosius laišk-us pasilaikau ir retkarčiais vėl per-verčiu skaitytus lapus. Tarp jų radau keletą filmų apžvalgų, žymesnių kon-certų programas ir operos "Aida" ištraukas... Malonus laukimas pradžios vėsioj kino salėj; jaudinanti ty-la Maestro pakeltose rankose, lauki-mas lyg atslūgusiam krante bangų; tolimas ošimas artėja, artėja ir vienu kartu užlieja galinga muzika...

Gėda savęs, bet čia tik juodraštis, ir niekas nežinos, kad šios nežymios smulkmenos laiko mane stipriau ne-gu žemės trauka. Jų praradimo min-

tis kelia alpinantį ilgesį. Man taip patinka šokti, svajoti savy, išnešti savo nuotaiką miestan ir paklaidinti ją gatvių sankryžoj, išeiti į vėją, juoktis ir dainuoti... Viešpatie, ar kuris kitas Tavo tvarinys pažįsta džiaugsmą: juoktis ir dainuoti!

Kam aš jaudinuos: ne man vienuolynas... Pikta, kam iš vis jis atsirado, nereiktų dabar svarstyti...

Nejučiom išskleidžiu sesers V. laišką. Dailus, lengvutis raštas:

"Bučiuoju tą šydo kraštelį, kuris pamažu atskleidžia tikrąją gyvenimo realybę. Realybę, kurios centre stovi Dievas, iš kurio viskas išeina, apie kurį viskas sukasi ir į kurį viskas sugrįžta..."

Kelis kartus vedžiojau akimis šias smulkes raides, kol pagaliau visos susiliejo ir pajutau kažką skaudžiau ilgesingo negu mano pomėgiai... sidabrinis kietas skaidrumas, kaip rytmetinė žvaigždė – viena ir neprieinama, bet pasakiškai patraukli. Ji išeina į skliautus, kai kitos žvaigždės merkias, ir tiktai saulė sugeria ją kaip ašarą. Vienuolė – rytmetinė žvaigždė...

Hm... aš ištikima savo amžiaus stiliui. Mes visus lyginam su žvaigždėmis: kino artistus, Broadway damas, sportininkus ir viską, ką klijuojam ant sienos ir apšviečiam elektros lemputėmis. Koks paviršutiniškumas! Viešpatie, kokia ubagystė!

Mano jausmai keičiasi ir mainosi kaip rudens lapai – anksčiau išvardinti malonumai atrodo prasti, kaip bespalvės lemputės. Ryto nuovargis užsmaugia nakties šokių džiaugsmą; kinuose praleistos beprasmės valandų valandos... kiek per tą laiką galima pasidarbuoti amžinybei savo ir kitų! Bet muzika, Dieve, aš taip myliu muziką! Gal aš turiu rimtą talen-

tą, ir Tu juk nenori, kad jį užkasčiau? Tiesa, neseniai skaitydama Etienne Gilson "Mūzų Horą" užsirašiau: "Galimas dalykas, kad iš visų Dievo dovanų žmogui, pati skaudžiausia atsižadėti – kūrybiškasis genijus. Bet argi Dievas trokšta atsižadėjimo taip nuostabiai gražios ir dieviškos dovanos? Taip. Kaip menas reikalauja visko iš žmogaus, taip ir Dievas reikalauja visko. Šventasis gali būti menininkas, tačiau menininkas negali būti šventuoju tol, kol jis siekia, meno, kaip tikslo".

Supurtė Galingasis mano tvirtovės mūro sieną, ore dulkių kvapas... Griuvėsiai tik pelėdoms tinkama buveinė. Jaučiu, kaip skverbiasi sielon kalnų dvasia ir nerimas pradedančios liepsnos. Vienas po kito slenka pirštais Vilimo laiškai. Jis tikras savo pergale. Aš troškau ir padėjau jam laimėti save... Nežinia, ką rytoj jus atneš. Surinkau jo laiškus, surišau ir užrašiau ant paskutinio voko Kanos vestuvių jaunojo žodžius:

*"Laikyk, apglėbk kalėjiman mane,
kaip žiežirbą liepsnon, kiautėlį jūron,
nes vėjas vakarinis šnabžda man:
sek Jį, sek Jį, Jėzų Bar-Joseph staliaus
Sūnų. (M. Pitchthall)*

Visa tai palieku juodraštyje. Rytoj seselei Marijai mano žodžiai bus trumpi: "Ne, dar negaliu, tačiau noriu, tačiau prašysiu, kad galėčiau!"

Kristina K.

Moteris yra sutverta ne iš vyro galvos, kad būtų jo valdoma, ne iš jo kojų, kad būtų jos teisės pamintos, bet iš jo šono, kad eitu šalia jo; iš jo parankės, kad būtų jo globojama; netoli jo širdies, kad būtų mylima.

Gordon Higham

TEISINGUMAS IR SĄŽININGUMAS

Gerbiamasis Redaktoriau,

Norėčiau, kad savo redaguojamame žurnale atsakytumėte man į vieną labai neaiškų klausimą. Kartą mums su vyru ir vaikais važiuojant automobiliu, įvyko nelaimė: kita mašina atsimušė į mūsų. Nė vienas nebuvo sužeistas, bet dabar visi mus ragina apsimesti sergančiais ir reikalauti iš ano žmogaus automobilio apdraudos kompanijos atlyginti už sužeidimą. Ypač taip elgtis labai spiria advokatas, kuriam mano vyras pavedė visą šį reikalą. Mes nereikalaujame pinigų už savo sveikatą, bet tik už apdaužytą mašiną. Kiti mus už tai bara, iš mūsų sąžiningumo juokiasi, sako, kad tas paprotys taip dabar yra paplitęs, kad čia nieko blogo nėra, jeigu reikalausime užmokėti ir už tariamą mūsų sužeidimą.

Man atrodo, kad mes turėtume dėkoti Dievui, jog išlikome nesužeisti, bet neapgaudinėti kitų, apsimesdami esą sužeisti. Manau, kad tai būtų ir Dievo įžeidimas, nedėkingumas Jam už pagalbą. Bet visai priešingai galvoja net labai rimti žmonės ir praktikuoją katalikai. Tad patarkite, ką daryti, kieno čia yra tiesa ir kas klysta.

Jūs gerbianti O. V.

Gerbiamoji Ponia,

Nors rašote, kad šis klausimas Jums sukelia daug neaiškumų, bet moraliniu atžvilgiu jis yra labai aiškus. Žinoma, kad yra nusikaltimas apgaudinėti žmones arba kokias nors įstaigas ir reikalauti to, kas jums nepriklauso. Turite teisę reikalauti atlyginimo už apdaužytą automobilį. Turėtumėte teisę reikalauti atlyginimo ir už savo sveikatą, jeigu ji tikrai būtų nukentėjusi, bet jeigu sveikatos atžvilgiu nesate nukentėję, būtų tikrai nesąžininga ir neteisinga reikalauti atlyginimo. Tai būtų tikras melas ir apgavystė.

Visai nesvarbu, ką sako jūsų advokatas ir kiti "rimti" žmonės. Jie neturi krikščioniškos sąžinės, jų sąžinės yra sugadintos, dolerio meilės apglušintos. Labai teisingai galvojate, kad būtų nedėkingumas Dievui taip elgtis. Reikia Jam dėkoti, kad tikrai jus apsaugojo nuo sveikatos praradimo, kad išsaugojo jūsų gyvybę, kuri nėra atlyginama jokiais pinigais. Nekreipkite dėmesio, kad kiti jus už tai pajuokia. Ne kiekvienas juokas yra pagrįstas ir išmintingas.

SKAUTŲ KLAUSIMU

Gerbiamoji Redakcija,

Turiu du augančius berniukus, kuriuos norėčiau įrašyti į kokią nors organizaciją, bet man kyla daug neaiškumų. Galvojau apie skautus, bet nežinau, ar visų šalių skautai yra tos pačios ideologijos, ar jie visi vadovaujasi tais pačiais įstatais. Teko pastebėti, kad amerikiečiai skautai duoda įžodį bažnyčioje, dalyvaujant dvasiškiui, kuris juos palaimina. Šie skautai eina bendros Komunijos kas mėnesis. Bet lietuviai skautai, atrodo, yra visai skirtingi. Girdėjau sakant, kad jiems įstatai neleidžia bažnyčioje

duoti Įžodį ir eiti dažnos Komunijos. Prašyčiau paaiškinti, ar tai yra tiesa.

Taip pat norėčiau žinoti, ar skautams yra leidžiama priklausyti kuriai nors kitai organizacijai, pvz., vyčiams arba ateitininkams.

J. K.

Gerbiamoji Ponia,

Skautų organizacija yra įsteigta beveik prieš penkiasdešimt metų anglų lordo generolo Baden-Powell. Kiekvienas jaunuolis, įstodamas į šią organizaciją, savo garbe pasižada "tarnauti Dievui ir Tėvynei, padėti Artimui ir vykdyti skautų įstatus." Iš čia yra kilęs ir skautų šūkis: "Dievui, Tėvynei, Artimui". Skautų įstatai daug panašumo turi su 10 Dievo įsakymų. Šūkiu ir įstatais remiasi skautų ideologija, kuri yra ta pati viso pasaulio skautams, nesvarbu, kokios tautybės ir kokios religijos jie būtų. Skautas turi mylėti ir gerbti kiekvieną žmogų, nesvarbu, kokiai tautai ir kokiai religijai tas žmogus priklausytų. Jis turi toleruoti visas tautas ir visas religijas, bet neužtektų jam tik toleruoti savąją tautą ir savąją religiją. Jas skautas turi ypatingu būdu mylėti ir gerbti. Savajai tautai ir savajai religijai jis turi priklausyti, jis turi būti ištikimas savosios tautos ir savosios religijos papročiams, įsakymams ir reikalavimams. Savo tautą jis turi laikyti motina. Savo religiją jis turi praktikuoti. Jeigu jis savo gyvenime vienodai vertintų visas tautas ir visas religijas, jis nebūtų nei patriotas nei religingas žmogus, bet tautinis ir religinis kosmopolitas. Duodamas įžodį, skautas pasižada "visomis jėgomis stengtis tarnauti Dievui ir Tėvynei", todėl nepakanka šioje srityje vidutiniškumo, bet reikia stengtis pasižymėti. Taigi, yra visiškai natūralu ir visiškai pagal skau-

tų ideologiją, jeigu Jūsų minimi amerikiečiai skautai organizuoja bendras mėnesines Komunijas. Skautų įžodis yra tas pats viso pasaulio skautams, bet jo davimo būdas ir ceremonijos nėra esminis dalykas. Tai priklauso nuo įvairių šalių skautų papročių: vieni jį duoda bažnyčioje, kiti miške, o dar kiti salėje. Visi būdai gali būti geri, jeigu tik išpildoma tai, kas esminga. Nė vienas minėtų būdų neprieštarauja skautų įstatams. Prieštarautų skautų ideologijai, jeigu esminė įžodžio mintis būtų pakeista. Be abejo, kad visiškai neskautiškas buvo tas įžodis, kurio reikalavo kadaise Lietuvoje dabartinis komunistų šulas ir tuometinis skautų "globėjas" M. Gedvila. Jo sugalvotas įžodis buvo toks: "Brangindamas savo garbę, pasižadu tarnauti Lietuvai, kultūrai ir liaudžiai, įgyvendindamas šūkį – švieskis ir šviesk!" Tokiam "įžodžiui", kaip mes žinome, tikri skautai pasipriešino (žiūr. "Mūsų Vytis", 1956 m., nr. 2, p. 60). Kiekviename skautų įžodyje, nesvarbu kurios šakos skautai jį duotų, turi būti aiškiai minimi skautų ideologijos pagrindai: Dievas, Tėvynė, Artimas.

Kartais ir dabar gali pasitaikyti tokių "vadų" ar "globėjų", kurie kovoja prieš vieną ar kitą skautų ideologijos principą, bet tokiems ne vieta skautų organizacijoje. Skautų organizacija yra nepartinė: skautas gali mylėti Dievą, nepriklausydamas krikščionių demokratų partijai; jis gali mylėti Tėvynę, nebūdamas tautininkas; gali mylėti artimą, nebūdamas socialistas. Skautas gali priklausyti bet kokiai kitai organizacijai, kurios ideologija neprieštarauja skautų ideologijai. Jis negali priklausyti toms organizacijoms, kurių ideologija pažeidžia religiją, tautybę arba artimo meilę.

Redakcija

RELIGIJA IR PROGRESAS

(Nobelio laureato Mauriac'o mintys
naujame veikale)

Nobelio premija apdovanotas rašytojas Francois Mauriac vienoje savo paskaitoje intelektualams kalbėjo:

— Mūsų Viešpats atėjo į šią žemę, kad užkurtų ugnį, ir dabar yra mūsų uždavinys palaikyti, kad ji kūrentųsi, — ta ugnis, kuri atbaido žvėris ir pritraukia sielas, jaučiančias šaltį.

Priminęs, kad daugelis krikščionių yra ne per daug uolūs savo pareigose, rašytojas vis dėlto guodžiasi ta jaučiama religinių dalykų nostalgija:

— Aš pažįstu daugiau negu vieną ateistą, kurs vaikščioja pakraščiais tos kuklios avidės, kurią mes sudarome.

Tikėjimas progresu

Įsiskaitę į naujai išleistą Fr. Mauriac'o kalbų rinkinį "Words of Faith" (išleido Philosophical Library, New York), užtinkame jo labai stiprių pasaulėžiūrinių pasisakymų. Pirmiausia jis konstatuoja žmonijos nusivylimą anksčiau dievinta pažanga:

— Progreso ir žmogaus tobulumo "religiją" dabar pamažu perkainuoja dar gyvi išlikusieji koncentracijos

stovyklų įnamiai, išvietintieji žmonės, kurie savo vaikų lavonus paliko po savo suardytų miestų griuvėsiais, nekalbant apie tuos kariaujančių ideologijų kankinius, kurie perpildė ir dar tebeperpildo Europos kalėjimus.

Tas nusivylimas tariamuoju progresu kitoje šviesoje parodė ir Bažnyčią:

— Mes, katalikai, esame sūnūs tos Bažnyčios, kuri mūsų aštuoniolikto ir devyniolikto šimtmečio protėviams atstovavo minties pavergimą, bet kuri dabar yra laikoma įkūnytoji laisvė net ir netikinčiųjų akyse.

Anot šio Nobelio laureato, pasaulis be Dievo yra pasmerktas savo genijų atgręžti prieš save, ir mokslas, kurį mūsų tėvai taip dievino ir į kurį dėjo visas savo viltis, tikėdamiesi rojus ir gal net nemirtingumo čia žemėje, kasdien darosi pats efektyviausias mirties nešimo įrankis.

Marksizmas, egzistencializmas ir sąžinė

Mauriac'as labai drąsiai skelbia:

— Visos baisenybės, kurios užgula pasaulį, atsirado tik mūsų dvasinio nuskurdimu dėka. Pirmą, negu vakarų civilizacijai ėmė grėsti raudonoji armija, marksizmas ar ateistinis egzistencializmas, jai kilo grėsmė mūsų pačių sąžinėse.

Bet Mauriac'as didelę viltį deda į tikėjimą:

— Maža tereikėtų, nors (karo metu) visos bažnyčios būtų sulygintos su žeme, jeigu tik tiesos, kurios jas pastatė, gyventų Vakarų žmoguje. Jeigu mūsų tėvų tikėjimas, kurs daugiau ką pajudino negu kalnus ir kurs išdaigino katedras iš Europos širdies — kurių dalis laimingai išvengė tiek mūsų priešų tiek draugų smūgių — jeigu tas tikėjimas tebebūtų gyvas mumyse, atneštų naujus

stebuklus: jis išugdytų bažnyčias iš cemento ir akmens.

Matydamas didelę viltį tikėjime, Mauriac'as skatina pagyvinti apaštalavimo metodus ir ypatingai džiaugiasi prancūzų kunigų ėjimu į fabrikus, stojimu petys petin su darbininkais. Kaip visos tos idėjos atsispindi jo kūryboje? Lyg nujausdamas galimus jam priekaištus, Mauriac'as, priimdamas Nobelio premiją, savo kalboje pareiškė:

— Prancūzijoje, kada tik žmona bando nunuodyti vyrą ar pasmaugti meilužį, žmonės man ir sako: "Štai tema Jūsų naujai knygai..." Atrodytų, lyg aš kuriu baisenybių muziejų. Tiesa, aš specializuojusi pabaisose, tačiau vienu atžvilgiu mano sukurti charakteriai skiriasi nuo tų, kurie apsigyvenę šios dienos beletristikoje: manieji žino, kad jie turi sielą... Jie žino turį tą savo būtybės dalį, kuri išvelgia, kas bloga, ir gali to nedaryti.

Būdinga, kad Mauriac'as blogio šaknis kaip literatūroje, taip ir gyvenime, randa atskiruose žmonėse:

— Aš visada buvau įsitikinęs, kad individualūs ir kolektyviniai nusikaltimai rišasi; kaip žurnalistas aš bandžiau išryškinti, kad kasdienės mūsų politinės istorijos baisenybės yra ne kas kita, kaip matomi padariniai nematomos istorijos, besivystančios žmogaus širdies slaptumoje. Mes, kurie gyvename atmosferoje, pritvinkusioje krematoriumo dūmų, brangiai užmokėjome, kad sužinotume, jog blogis tikrai yra blogis.

Ir Mauriac'as Nobelio premijos teisėjams bei visiems susirinkusiems intelektualams priminė švedų rašytoją Strindbergą, kurs savo antkapyje įsakė iškalti žodžius:

— Crux ave, spes unica! Sveikas kryžiau, vienintele viltie!

Amžinybės vizijos

Savo vienoje paskaitoje Genevoje (1953 m.) Mauriac'as pasisakė, kad amžius atskleidė jam naujas amžinybės vizijas. Argi Romano Guardini nerašė: "Kai žmogus darosi senesnis, jis labiau junta amžinuosius dalykus... Jis ryškiau girdi balsus iš anapus. Kai amžinybė prasiveria, laiko tikrovė pradeda blėsti". Mauriac'as tvirtina, kad Rene Bazin nėra parašęs gražesnės eilutės, kaip ta, kuri iškalta jo antkapyje: "Kai amžius mus nugali, visi dalykai mus apleidžia, tik Dievas ateina". Mauriac'ui Dievas buvo arti nuo pat jaunystės dienų, kaip jis pats išpažįsta:

— Mano paties atvejuje. Dievas jau labai ankstyvame amžiuje buvo tuo, kuo yra dabar. Jau labai anksti aš sekiau Jį ar bėgau nuo Jo tais pačiais takais, kuriais aš dabar skubu be kvapo.

Jis apgailestauja, kad žmonės, kurie smerkia stabus, garbinamus anoje pusėje geležinės uždangos, yra akli stabams, čia garbinamiems. Jis taip pat primena, kad daugeliui, davus laisvę aistroms, tvarinių meilė aptemdo Dievo meilę. Jis skatina prie didesnės kontemplacijos, kaip tai labai gerai vykdė šventieji, kurie turėjo tokią didelę įtaką savo aplinkai, neprarasdami savo šventumo. "Krikščioniškasis šventumas neatgręžia Mortos prieš Mariją." Ir Nobelio laureatas pabrėžia:

— Tos pačios priemonės, kurios buvo geros šventiesiems, yra geros ir mums, žurnalistams ir rašytojams. Kiekvieno mūsų viduje kovojama tikroji kova. Jeigu mes ją laimėsime, klaidos, nepasisėkimai, net ir mūsų viešojo gyvenimo trūkumai negalės nuslopinti mūsų džiaugsmo, kai ateis amžinojo poilsio valanda. Tada mes

IŠ FILMŲ PASAULIO

PICNIC

Labai būdingas filmas, vaizduojąs skersinį vidutinio amerikiečio piūvį ne viename, bet keliuose tipuose. William Holden vaidina Carter, pakliuvusį į universitetą ne dėl scholastinių, bet dėl sportinių sugebėjimų. Jo ambicija pasižymėti, neturint konkretaus tikslo, verčia blaškytis ir tapti keliaujančiu elgeta.

Vieną rytą traukinys sustoja prie Owens miestelio. Iš prekinio vagono išlipa sudulkėjęs Carter, nes čia gyvena jo mokslo draugas Benson, kurio tėvas turi stambų grūdų biznį. Per šį draugą jis pakviečiamas į pikniką, kuriame dalyvaus visas miestelis. Per šį draugą jis susipažįsta su Madge, Milly, jų motina, senberniu Howard ir vis dar netekėjusia mokytoja Rosemary.

Pikniko tone kuriasi nepramatytos situacijos ir problemos. Benson nori vesti Madge, priešinantį jo tėvui, bet ši pradeda žiūrėti į Carter. Nuo jos neatsilieka jaunesnioji sesuo Milly. Howard atsineša į pikniką degtinės butelį, ir keletas didesnių gurkšnių parodo, kas iš tikrųjų dedasi Mil-

būsime pasiekę ir laimėję čia, žemėje, Dievo karalystę ir Jo teisybę.

Su didžiu pamėgimu Mauriac'as cituoja šv. Jono žodžius (14, 23):

— Jei kas mane myli, tas laikys mano žodžius, ir mano Tėvas jį mylės; mes ateisime ir pasidarysime pas jį buveinę.

Dr. Juozas Prunskis

ly ir Rosemary pavydžiose mintyse. Benson nusikreipia prieš Carter, ir kai šis priverčiamas skubiai palikti miestelį, Madge apsisprendžia sekti keliaujančią elgetą.

Išpūdingai ir daug žadančiai pasirodo Susan Strasberg Milly asmenyje. Gera Rosalind Russell, nors vietomis be reikalo vulgari. William Holden pavyko sukurti visiškai naują tipą savo filminėje karjeroje.

Labai įvairi ir išradinga filmo fotografija. Muzika, kurią parašė George Duning, mums neatrodo originali, bet nusisekusiai duoda būdingą foną psichologiniam veikėjų charakteriui. Visumoje aiškiai matosi režisoriaus Jashua Logan ranka, kuri patyrusiai veda filmą gyvo ir intriguojančio veiksmo keliu. Tikrai gaila, kad knygos autorius nuskriaudė savo veikėjus, neduodamas jiems gylio ir dvasingųjų interesų. Filmą siūlytinas tiems, kurie domisi žmogaus psichologija ir studijuoja žmogaus prigimtį amerikietiškojo pasaulio rėmuose.

ALEKSANDRAS DIDYSIS

Aleksandras Makedonietis buvo vienas tų labai retų žmonių, kurių nepaprastai didelę ambiciją lydėjo nepaprastai didelis ir universalus genijus. Aristotelis liudijo, kad Aleksandras kitus mokinius pralenkė visur, išskyrus kantrybę. Legendos sakė, kad jo gimimo proga buvę ženklų, liudijančių didelę ateitį. Du ereliai, nusileidę ant karališkųjų rūmų, reiškė du pasaulius, kuriuos jis užkariausiąs. Gaisras Efezo šventykloje

vaizdavo Aleksandrą — Ugnį, uždeg-
siančią visą žemę, o iš dangaus žė-
mėn krintanti žvaigždė skelbė, kad
jis — dievų sūnus.

Filmas, vardu "Aleksandras Didy-
sis", bando atkurti tą nuostabų žmo-
gų, kuris, būdamas tik 22 metų, per-
sikėlė per Helesponto sąsiaurį ir sa-
vo puikiai disciplinuota, bet nedidele
(30.000 vyrų) armija pradėjo grasinti
galingai, turtingai ir milžiniškai Per-
sijos imperijai. Kai dvi armijos susto-
jo viena prieš kitą lemiamam mūšiu,
buvo aišku, kad persai viršija grai-
kus visur, išskyrus drąsą. Nepapras-
ta, kitus užkrečianti drąsa, ištoermė
ir milžiniškas tikėjimas savo didžia
ateitimi — štai Aleksandro paslaptis.

Auksaplaukis Makedonietis su-
triuškino Persų imperiją ir užkariavo
visa, kas graikui buvo žinoma ano
laiko geografijoje. Kai pasaulis gu-
lėjo po jo kojomis, jis tikrai manėsi
esąs dievų sūnus, kol stipri malarijos
ataka nepaguldė jo į mirties patalą.
Nors jis turėjo vulkanišką tempera-
mentą, bet iš prigimties buvo kilnus
asmuo. Jo pasaulėžiūra, atrodo, bus
turėjusi kosmopolitinių minčių ir ten-
dencijų, ir tikrai įdomu, koks būtų bu-
vęs pasaulio veidas, jei ankstyva
mirtis nebūtų sustabdžiusi narsios ir
toliaregės giganto širdies.

Nors filmas labai tikslus istoriniu
požiūriu, ir — be Richard Burton, Fre-
dric March ir Danielle Darrieux —
jame dalyvauja labai gerų aktorių
eilė, bet jiems nėra kur pasireikšti,
nes perkrautas turinys nespėja išibė-
gėti ir retai tepakyla į dinaminį tikro-
vės pajautimą.

Gerą muzikinį foną davė Mario
Nabingese. Tur būt, pirmą kartą is-
toriniame filme nepasiduota įprastai
Hollywoodo tradicijai ir atsakyta
bereikalingo brutalumo ir nešvaraus
praeities vaizdavimo. Apskritai kal-

bant, filmas yra labai teigiamas ir
kiekvienam žiūrovui duos pilnesnį
tolimos istorijos vaizdą. Tai yra aiš-
kus Roberto Rossen nuopelnas, kuris
parašė ne tik veikalą, bet gamino ir
režisavo patį filmą.

THE MAN IN THE GRAY FLANNEL SUIT

Labai teigiama filminė drama, ku-
rioje vaizduojamas antrojo pasaulio
karo veteranas Tom Rath (Grego-
ry Peck) po dešimties taikos metų.
Jis turi idealią žmonią, tris vaikus,
gerai apmokamą darbą — \$7.000 į
metus, gyvena patogioje valdininko
rutinoje. Žmona laikas nuo laiko ban-
do išjudinti jo stingstančią ambiciją,
bet tuo pačiu metu primena jam dva-
sinių vertybių primatą. Kiekviename
susirėmime su gyvenimu — per žmo-
ną, vaikus, darbą ir tt. — jo mintys
grįžta į karo periodą, kai jis buvo
kapitonas parašiutininkų dalinyje.
Vadinasi, vyras, kuriam drąsos,
orientacijos ir pavojų netrūko. Šita
dramos vystymo technika, dabartį
pertraukiant praeities reikšminges-
niais pergyvenimais, veiksmą sulėti-
na, bet išryškina pagrindinį veikėją
ir problematika didesne jėga atsimu-
ša į kulminaciją, kai jis žmonai pra-
neša ką tik gautą žinią, kad Romoje
jis turi sūnų iš... kitos moters.

Žmona pergyvena šį smūgį labai
jautriai ir intensyviai, bet — perga-
lėjusi išdidžią savimylą — ji priima
atgailojantį vyrą atvira ir mylinčia
širdimi.

Filmas be priekaišto ir siūlytinas
visiems, bet tik suaugęs žiūrovas iš-
gyvens visą problemos turinį. Grego-
ry Peck, Jennifer Jones ir Fredric
March vaidina pasigėrėtinai.

Bruno Markaitis, S.J.

Laimingai eina prie galo visi paruošiamieji darbai, ir netrukus bus pradėta jaunimo centro ir jėzuitų vienuolyno statyba. Namai bus statomi Garfield Blvd. ir Western Ave. gatvių kampe, Čikagoje. Čia galės rasti patogią prieglaudą savo susirinkimams, posėdžiams ir parengimams visos lietuviškos organizacijos, kurios dabar turi bastytis svetimtaučių salėse, o kartais net smuklėse. Šio darbo jėzuitai ėmėsi, prašomi visuomenės atstovų. Jų statomi namai skiriami lietuviškajai visuomenei, todėl iš jos laukiama ir paramos. Auką galima siųsti šiuo adresu: Jesuit Fathers, 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Ill.

Labai nuoširdžiai dėkojame visiems, pinigine auka parėmusiems "Laiškus Lietuviams". 3 dol. aukojo A. Švagždys (Chicago); po 2 dol. aukojo: T. Sakas (Rochester), B. Jasevičius (Detroit), E. Jurkevičienė (Toronto); po 1 dol. aukojo: J. Lesevičius, P. Juodikis, L. Taujenis, Br. Mikulskienė, E. Jursėnaitė, K. Jucevičius, J. Reinartas, A. Augaitis, A. Kundrotas, B. Beleskienė, S. Daržinskis, P. Kaukalis, J. Putrius, B. Jursėnas, J. Rapšys, S. Avižius, M. Rutka, J. Skačkauskas, P. Ličkus, K. Juškaitis (visi Chicago), J. Arstikys, M. Mocienė, E. Smilgys (visi Cicero), V. Žitkus, A. Petraitis, P. Balčiūnas, A. Koklys (visi Cleveland), E. Garliauskienė, A. Leparskas (Detroit), I. Anužis, K. Baliūnas, K. Ališauskas, S. Čeponienė (visi Toronto), J. Strazdas (Guelph), O. Jesusnas (Phillips), J. Kezys (Brooklyn), A. Ivaška (Kinston), J. Šaulys (Branford), A. Sajauskas (Baltimore), S. Kęsgailo (Montreal), V. Šalčiūnas (Phila.), A. Valinčius (New Britain), L. Juška (Kenosha), J. Paukštaitis (Omaha), J. Pumeris (Worcester), E. Masaitienė (Knoxville), P. Dambrauskas (Evanston), O. Leveris (Kanada), O. Motuzienė (Montreal), I. Savickaitė (Worcester), D. Gierstikas (Hazel Crest), A. Stankus (Montreal), A. Skučas (Plainfield), S. Skučienė (Montreal), M. Kapočius (Dorchester), E. Poškus (Rochester), J. Škėma (Hamilton), B. Čiurlionis (Los Angeles), P. Kulvinskienė (London), J. Moncevičius (Hartford), A. Rimkus (East Chicago), kun. J. Riauba (Custer), J. Andrukaitis (Hamilton).

ATSIŪSTA PAMINĖTI

H. Sienkievičius. KRYŽIUOČIAI, I tomas. Istorinis romanas iš Vytauto Didžiojo ir Jogailos laikų. 368 psl., prieš titulinį puslapį — paveikslas. Vertė Kazys Jankūnas. Viršelį piešė V. K. Jonynas. Spausdino Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklynne. Išleido "Karys", 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y. Kaina \$3.50.

"L. L." Administracijoje galima gauti šias knygas:

DIEVAS IR ŽMOGUS. Katalikų tikėjimo tiesos, doros reikalavimai ir sielai pašvęsti priemonės. Kaina \$5 (kietais viršeliais — \$6.50). Ši knyga padėtų rasti atsakymą į daugelį neišaiškintų religinių ir moralinių klausimų. Būtų naudinga kiekvienoje šeimoje ją turėti.

Hardy Schilgen, S. J. TU IR JI. Autorius gražiai ir suprantamai kalba apie jaunuolio santykius su mergaite. Dabar, kai mūsų jaunimas pradeda pamėgdžioti kitus, kurie nežino moralės dėsnių ir papročių, būtų labai naudinga jam šią knygą perskaityti. Kaina \$2.

V. Gutauskas, S. J. KAS ŽIŪRI IR NEMATO? Paprastu ir visiems suprantamu būdu išrišta daug painių mūsų tikėjimo problemų. Kaina \$1.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" komplektai. Gražiai ir tvirtai įrišti. Vienerių metų komplekto kaina \$4.

Immaculata Press

"LAIŠKAI LIETUVIAMS" 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois